

Πρωτοπρεσβύτερος
π. Πέτρος Χιρς, Δρ. Θ.
Καθηγητής
Θεολογικής Σχολής Αγ. Τριάδος
Jordanville N.Y.

Πρωτοπρεσβύτερος
π. Αναστάσιος Γκοτσόπουλος
Ἐφημέριος
Ι. Ν. Αγ. Νικολάου Πατρῶν
(agotsopo@gmail.com)

Jordanville N.Y., 21.6.2017

Απάντηση σὲ ἄρθρο τοῦ κ. Εὐ. Σωτηρόπουλου

Συμβολὴ προβληματισμοῦ στὸ ἐτήσιο μνημόσυνο τῆς «Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου» τῆς Κρήτης (21.6.2017)

Ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Διασπορᾶς (ROCOR)¹ ὄρισε τὸν πρωτοπρεσβύτερο π. Πέτρο Heers, Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος στὸ Jordanville τῆς Ν. Ὑόρκης, νὰ ὁμιλήσει γιὰ τὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης² στὴν ἐτήσια ἱερατικὴ Σύναξη τῶν Κληρικῶν τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ἀμερικῆς (21.3.2017), παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἰλαρίωνος καὶ πολλῶν Ἱεραρχῶν τῆς.

Κριτικὴ στὴν ὁμιλία τοῦ π. Heers ἄσκησε ὁ κ. Εὐ. Σωτηρόπουλος σὲ κείμενό του ποὺ δημοσιεύθηκε ἀρχικὰ στὴν ἰστοσελίδα The Huffington Post καὶ σὲ ἑλληνικὴ μετάφραση στὴ ΡΟΜΦΑΙΑ³. Ὁ κ. Σωτηρόπουλος, ἐπικαλούμενος τὸ γεγονός ὅτι ταξίδεψε στὴν Κρήτη χαρακτηρίζει τὴν κριτικὴ τοῦ π. Πέτρου ὡς «κακόβουλα λόγια» καὶ «ἐσφαλμένες καὶ παραπλανητικὲς δηλώσεις, ἰσοδύναμες μὲ ψευδεῖς παρουσιάσεις καὶ παραλείψεις!» Ἀδυνατώντας ὅμως νὰ προσφέρει τὴν ἀπαραίτητη τεκμηρίωση στὴν κριτικὴ του κινδυνεύει νὰ ἐπαληθευθεῖ σὲ αὐτὸν τὸ ψαλμικό: «ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἢ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται»... Πιὸ ἀναλυτικά:

1. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Πανορθόδοξου. Ἐγκαλεῖ τὸν ὁμιλητὴ γιὰ τὴν ἀναφορὰ του στὸν μικρὸ ἀριθμὸ τῶν ἐπισκόπων ποὺ συμμετεῖχαν στὴ Σύνοδο (160 περίπου ἐπίσκοποι-μέλη). Δὲν ἀντελήφθηκε ὁ κ. Σωτηρόπουλος τὴ μομφὴ κατὰ τῆς Συνόδου ἀναφορικὰ μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐπισκόπων-μελῶν καὶ τὴ σύγκριση μὲ ὀρισμένες ἀπὸ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους! Ἀσφαλῶς τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸς ὁ

¹ Στὴ ROCOR (Ρωσικὴ Ἐκκλησία τῆς Διασπορᾶς) ὑπάγονται οἱ Ρῶσοι ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τὴ Ρωσία μετὰ τὴν Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση (1917) καὶ συγκρότησαν δικές τους δραστήριες πνευματικὰ ἐνορίες μεταφέροντας τὴ ρωσικὴ εὐσέβεια στὴ Δύση. Μεγάλὰ πνευματικὰ ἀναστήματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Διασπορᾶς ἀναδείχθηκαν ὁ Μητροπολίτης Ἀντώνιος Κραποβίτσκι, ὁ ἐπίσκοπος Σὰν Φραγκίσκο Ἁγ. Ἰωάννης Μαξιμόβιτς, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Φιλάρετος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀβέρκιος, ὁ π. Σεραφεὶμ Ρόουζ. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Διασπορᾶς βρίσκεται σὲ κοινωνία μὲ τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας ἀπὸ τὸ 2007.

² Ἡ ὁμιλία μὲ τίτλο "*Ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης καὶ ἡ καινοφανὴς ἐκκλησιολογία: Μία Ὁρθόδοξη Ἐξέταση*" ἔχει δημοσιευθεῖ στὴν ἐπίσημη ἰστοσελίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Αγ. Τριάδος Τζόρντανβιλ Ν. Ὑόρκης http://hts.edu/news_170329_1.html, στὴ ΡΟΜΦΑΙΑ (<http://www.romfea.gr/diafora/14558-i-sunodos-tis-kritis-kai-i-kainofanis-ekklisiologia-mia-orthodoji-ejetasi>) καὶ <https://orthodoxethos.com/post/the-council-of-crete-and-the-new-emerging-ecclesiology-an-orthodox-examination>

Ἐπίσης ὁ π. Πέτρος ἔχει δώσει διαλέξεις γιὰ τὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης:

α) «*Ἡ ἀναγνώριση τοῦ βαπτίσματος τῶν ἑτεροδόξων ὡς βάση νέας ἐκκλησιολογίας (Κοινὴ κατεῦθνηση μὲ τὴν Β' Βατικάνειο Σύνοδο*» (Πειραιᾶς, 23.3.2016), στὸ <http://aktines.blogspot.in/2016/03/heers.html>

β) «*Ἀπὸ τὴν Β' Βατικανὴ (1965) στὴν Πανορθόδοξὴ Σύνοδο (Κρήτη 2016)*» (Πάτρα, 18.5.2016), στὸ <http://intv.gr/arxeio/ekdiloseis/item/apo-tin-v-vatikani-1965-stin-panorthodoksi-synodo-kriti-2016>

³ <http://www.romfea.gr/katigories/10-apopseis/14537-i-ekklisia-kai-i-agia-kai-megali-sunodos>

ἀριθμὸς τῶν μελῶν, ἀλλὰ τὸ γιατί φτάσαμε στὸν ἀριθμὸ αὐτό. Γιατί νὰ περιοριστεῖ τόσο πολὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκόπων-μελῶν τῆ στιγμῆ πού σήμερα δὲν ὑπάρχει κανένα τεχνικὸ ἐμπόδιο γιὰ μία ἐπὶ τὸ αὐτὸ συν-παράσταση ἐν Συνόδῳ ὅλων τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθοδόξων ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι δὲν ὑπερβαίνουν τοὺς 900! Ἄν τὸ 325 ἢ τὸ 451 ἢ τὸ 787 μΧ μποροῦσαν καὶ συγκεντρώθηκαν 318 ἢ 630 ἢ 350 ἐπίσκοποι ἀντίστοιχα εἶναι ἀκατανόητο νὰ μὴν μποροῦν σήμερα νὰ συγκεντρωθοῦν γιὰ ἓνα τέτοιο γεγονός 800-900 ἐπίσκοποι! Δὲν εἶναι;

Ἄς εἴμαστε εὐλικρινεῖς, ἀγαπητοί! Ὁ περιορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συμμετεχόντων ἐπισκόπων δὲν ἔχει νὰ κάνει μὲ πνευματικὰ καὶ ἐκκλησιολογικὰ κριτήρια, ἀλλὰ μὲ ... ζητήματα ἐθνοφυλετισμοῦ, τακτικισμοῦ καὶ ἰσορροπιῶν ἢ γιὰ νὰ τὸ ποῦμε πιὸ λαϊκὰ: Οἱ ἀρμόδιοι φοβήθηκαν πὼς ἂν ἐπιτραπεῖ ἡ συμμετοχὴ ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων ἐπισκόπων δὲν θὰ τοὺς βγαίνουν τὰ ... “κουκιά”! Ἄς ἀναλογισθοῦμε τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καὶ θὰ γίνεῖ κατανοητὸ τὸ γιατί δὲν ἐπετράπη ἡ συμμετοχὴ ὅλων τῶν ἐπισκόπων στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης. (Αὐτὸ ὑποδηλώνει ἐμμέσως πλὴν σαφῶς καὶ ὁ ἐκ τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς Συνόδου ἱερομόναχος Δοσίθεος (Ι. Μ. Τατάρνης)!). Τὰ κριτήρια πού πρυτάνευσαν γιὰ τὴ μὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν ἐπισκόπων δὲν ἐδράζονταν ἐπὶ τῆς ἐκκλησιολογίας ἀλλὰ ἐπὶ ἐθνοφυλετικῶν σκοπιμοτήτων...

Δὲν μποροῦμε ὅμως νὰ μὴ μνημονεύσουμε τὸ **σοβαρὸ ἐκκλησιολογικὸ ζήτημα** πού ἐγείρεται, κατὰ τὸν **Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη (Ζηζιούλα)**, ἀπὸ τὴν μὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν ἐπισκόπων. Γράφει ὁ Μητροπολίτης Περγάμου: «*Ἡ Σύνοδος, λοιπόν, δὲν εἶναι ἓνας θεσμὸς ὑπεράνω τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἓνας θεσμὸς πού ἐκφράζει τὴν ἐνότητα, τὴν σύμπτωση, τὴν συναίνεση καὶ ἀμοιβαιότητα τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν. Κάτι τέτοιο δομικὰ καὶ ὀργανωτικὰ ἐξασφαλίζεται μὲ τὸ νὰ μετέχουν αὐτοδικαίως στίς Συνόδους ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι... Γι' αὐτὸ εἶναι ἐκτροπές, ἀπὸ ἐκκλησιολογικῆς ἀπόψεως, ὅλες οἱ μορφές τῶν Συνόδων οἱ ὁποῖες – ἐκτὸς ἂν ἔχουν ἀναπόφευκτο λόγο ἱστορικῆς ἀνάγκης – ἀποκλείουν ὀρισμένους ἐπίσκοπους ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ στὴ Σύνοδο. Ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν διάφορες τέτοιες ἀδικαιολόγητες ἐκκλησιολογικὰ ἀποκλίσεις... Ὅταν ὅμως μπορεῖ ἡ Σύνοδος νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλους, τὸ νὰ ἐπιλέγεις ὀρισμένους καὶ νὰ τοὺς καθιστᾷς ἐξουσιαστὲς πάνω στοὺς ὑπολοίπους ἐπίσκοπους διαβρώνει ἐπικίνδυνα τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησιολογίας καὶ δημιουργεῖ ἀνωμαλίες καὶ ἐκτροπές... Ἡ ιδεώδης κατάσταση εἶναι ἡ σύναξη ὅλων τῶν ἐπισκόπων»⁴.*

2. «Ἁγία καὶ Μεγάλη» ἢ διευρυμένη «Σύνοδος Προκαθημένων»; Ἡ φράση στὴν ὁμιλία τοῦ π. Πέτρου ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης ἦταν «Σύνοδος τῶν Προκαθημένων μὲ τὶς συνοδεῖες τους» ἦταν δανεισμένη ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Ναυπάκτου, ὁ ὁποῖος τὴν αἰτιολογεῖ πλήρως σὲ τεκμηριωμένη παρέμβασή του στὴν συνεδρίαση τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Μάιος 2016)⁵, στὴν ὁποία καὶ παραπέμπουμε τὸν κ. Σωτηρόπουλο. Ἀσφαλῶς δὲν ὑποτιμοῦμε ἐμεῖς τοὺς ἐπίσκοπους, ἀλλὰ ὁ τρόπος λειτουργίας τῆς Συνόδου, πού ἀνάγκασε μετριοπαθῆ ἐπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀρνεῖται τὴν συμμετοχὴ του στὴν ἀντιπροσωπεῖα διότι δὲν

⁴ Ζηζιούλα Ι., *Θέματα Ἐκκλησιολογίας, Πανεπιστημιακὲς παραδόσεις*, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 71-73

⁵ Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, «Τὰ οὐσιαστικὰ προβλήματα μὲ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο (Παρέμβαση στὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας, Μάιος 2016)» σὺ http://parembasis.gr/images/AGIA_MEGALH_SYNODOS_2016/NAYPAKTOY-IEROTHEOY_AMSOE-problemata-1.pdf

θέλει να είναι «γλάστρα»! Επίσης, δεν δείχνει σεβασμό στο επισκοπικό αξίωμα το γεγονός ότι στην επίσημη ιστοσελίδα της Συνόδου φέρονται όλοι οι επίσκοποι-μέλη ως υπογράψαντες τα κείμενα, ενώ σημαντικός αριθμός τους, άνω των 40 επισκόπων, δεν αποδέχθηκε και δεν υπέγραψε το κείμενο για τις «Σχέσεις Ορθοδόξου Εκκλησίας με τον λοιπόν Χριστιανικό κόσμο»! Τέλος, δεν δείχνει σεβασμό στο επισκοπικό αξίωμα ότι έγινε άνεκτό από τη Σύνοδο το απαράδεκτο γεγονός ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου να υπογράψει «άντ' αυτών» για τους επισκόπους που αρνήθηκαν να συνυπογράψουν το ανωτέρω κείμενο (βλ. πιο κάτω § 4δ).

3. Η ψηφοφορία. Για το θέμα της ψηφοφορίας, ή όμιλία του π. Χιρς έπεσήμανε ότι η ψήφος των Προκαθημένων ήταν αποφασιστικής σημασίας και αυτή και μόνο ουσιαστικά εκτιμήθηκε, ανεξάρτητα από την βούληση των τοπικών τους Εκκλησιών (βλ. πιο κάτω § 4 α,β,γ).

4. Συνοδική κατάλυση της συνοδικότητας. Ο κ. Σωτηρόπουλος έγκαλει τον π. Πέτρο γιατί ισχυρίστηκε ότι η Σύνοδος της Κρήτης οδηγεί στην «κατάργηση της συνοδικότητας» στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Μάλιστα, για να ενισχύσει την κριτική του μέμφεται τη συνοδική απόφαση (Μάιος 2016) της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος ως ξένη στην συνοδική πρακτική της Εκκλησίας. Σημειώνει πολύ άστοχα ο κ. Σωτηρόπουλος: «Η Εκκλησία της Ελλάδας έφτασε στην Κρήτη με συγκεκριμένα αιτήματα για την αλλαγή των Προσυνοδικών έγγραφων. Αυτή η τοποθέτηση, ειδικά πριν από μία Σύνοδο, είναι άμφισβητήσιμη, στην καλύτερη περίπτωση. Γιατί λοιπόν, αρχικώς, μία άκαμπτη, προκαθορισμένη προσέγγιση απομακρύνει το Άγιο Πνεύμα από την συνεργασία μεταξύ των επισκόπων, όταν συγκεντρωθούν στη Σύνοδο».

Δυστυχώς για τον κ. Σωτηρόπουλο οι ισχυρισμοί του αυτοί δεν ευσταθούν, ούτε από ιστορικής ούτε από θεολογικής απόψεως:

α) Σύμφωνα με την ουσία του συνοδικού θεσμού και τη συνοδική πρακτική της Εκκλησίας μας οι επίσκοποι-μέλη μίας Συνόδου, ακόμα και Οικουμενικής, συμμετέχουν στη συζήτηση για θέματα πίστεως εκφράζοντας όχι τις προσωπικές τους απόψεις, αλλά **κομίζοντας το εκκλησιαστικό φρόνημα της τοπικής τους Εκκλησίας**, το οποίο, έννοείται, ότι είναι και δικό τους φρόνημα. Ουσιαστικά ενεργούν ως **έντολοδόχοι της τοπικής τους Εκκλησίας**. Και αν αυτό ισχύει για κάθε επίσκοπο-μέλος μίας τοπικής Συνόδου, ισχύει πολύ περισσότερο όταν μία τοπική Εκκλησία συνοδικώς έχει όρισει συγκεκριμένη αντιπροσωπεία, που θα συμμετάσχει σε Πανορθόδοξη ή Οικουμενική Σύνοδο και την έχει δεσμεύσει συνοδικώς με συγκεκριμένη θεολογική θέση. **Είναι αδιανόητο ο έντολοδόχος να ενεργεί περιφρονώντας τη βούληση του έντολέως τον όποιον εκπροσωπεί.**

Η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος με συνοδική απόφαση εξέλεξε συγκεκριμένα μέλη της ως αντιπροσωπεία για τη Σύνοδο της Κρήτης και με **ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΔΕΣΜΕΥΣΕ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ** να εκφράσει και να υποστηρίξει συγκεκριμένη θεολογική θέση για το μείζον θεολογικό-εκκλησιολογικό ζήτημα. Η ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ δεν ήταν αποτέλεσμα πρόχειρης και επιπόλαιης κρίσης, αλλά ήταν καρπός πολύμηνων συζητήσεων και ζυμώσεων που

διεξήχθησαν όχι μόνο στην Έκκλησία της Ελλάδος αλλά σε ολόκληρη σχεδόν την Ορθοδοξία. Η ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ της Έκκλησίας της Ελλάδος δέν προέβλεπε δυνατότητα τροποποιήσεως της απόφασής της από τα μέλη της αντιπροσωπείας – αλήθεια, πώς μπορεί να επιτραπεί τροποποίηση δόγματος; Η αντιπροσωπεία υποχρεούτο να εκφράσει και να υποστηρίξει τη συγκεκριμένη θεολογική-εκκλησιολογική θέση και μόνο αυτή.

Και ασφαλώς ή απόφαση αυτή της Ιεραρχίας πριν από την Πανορθόδοξη δέν είναι ούτε ξένη στην συνοδική πρακτική της Έκκλησίας μας ούτε και «άμφισβητήσιμη», όπως υποστηρίζει ο κ. Σωτηρόπουλος. Υπενθυμίζουμε:

i) Τη Σύνοδο της Ρώμης τῶν 125 ἐπισκόπων, τὴν ὁποία Σύνοδο ἐκπροσώπησε στὴν Στ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ἀντιπροσωπεία της, ἐκτὸς τῶν παπικῶν λεγάτων. Ἡ ἀντιπροσωπεία κόμισε στὴν Στ' Οἰκουμενικὴ τὴ γραπτὴ ἀπόφαση τῆς Συνόδου τῆς Ρώμης⁶.

ii) Τοὺς παπικοὺς λεγάτους-ἀντιπροσώπους τοῦ πάπα Ἀγ. Λέοντος τοῦ Μεγάλου στὴ Ληστρικὴ Σύνοδο τῆς Ἐφέσου (449), οἱ ὁποῖοι ὅταν εἶδαν ὅτι ἡ Σύνοδος ἐκτρέπεται σὲ χριστολογικὴ διδασκαλία ἀντίθετη μὲ ἀυτὴ τοῦ πάπα Ἀγ. Λέοντος, τὸν ὁποῖον ἐκπροσωποῦσαν καὶ ἦσαν δεσμευμένοι ἀπέναντί του, εἶπαν τὸ «κοντραδίκιτουρ, ὃ ἐστὶν ἀντιλέγεται»⁷ καὶ ἀποχώρησαν ἀπὸ τὴ Σύνοδο.

iii) Τοὺς λεγάτους τοῦ πάπα Ἀγ. Λέοντος στὴν Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (451), οἱ ὁποῖοι κόμισαν στὴ Σύνοδο τὸν περίφημο «Τόμο τοῦ Λέοντος» καὶ ἀπαίτησαν νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ χριστολογία του. Ἀξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι ἐνῶ δέν διαπραγματεύτηκαν οὐδὲ στὸ ἐλάχιστο τὴ χριστολογικὴ διδασκαλία τοῦ Ἀγ. Λέοντος, τὴν ὁποία τελικὰ ἀποδέχθηκε ἡ Σύνοδος, σέ “τεχνικῆς φύσεως” ζητήματα, πὺ εἶναι ἡσσοнос σημασίας, ἦσαν διαλλακτικοί (π.χ. συζήτησαν καὶ τελικὰ ἀποδέχθηκαν τὴ σύνταξη ὡς Ὁρου πίστεως ἄλλου κειμένου καὶ ὄχι τοῦ ἰδίου τοῦ «Τόμου»).

iv) Τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ πάπα καὶ τῶν ὑπὸ ἀραβικὴ κατοχὴ Ἀνατολικῶν Πατριαρχειῶν στὶς ἄλλες Οἰκουμενικὲς Συνόδους, οἱ ὁποῖοι κόμιζαν ἐπιστολὲς τῶν Πατριαρχῶν τους, στὶς ὁποῖες ὁμολογοῦσαν τὴ δογματικὴ πίστη τῆς Έκκλησίας.

Εἶναι λοιπὸν σαφὲς ὅτι γιὰ τὴ συνοδικὴ πρακτικὴ τῆς Έκκλησίας ἦταν συνήθης καὶ αὐτονόητη ἡ δέσμευση τῆς ἀντιπροσωπείας ἔναντι τοῦ Πατριάρχου (καὶ συνακόλουθα τῆς τοπικῆς Έκκλησίας) τὸν ὁποῖο ἐκπροσωπεῖ καὶ τοῦ ὁποῖου τὸ φρόνημα κομίζει στὴ Σύνοδο. Ἡ ἀντιπροσωπεία μίας τοπικῆς Έκκλησίας **ΔΕΣΜΕΥΕΤΑΙ ΝΑ ΕΚΦΡΑΣΕΙ ΕΠΙΑΚΡΙΒΩΣ ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΦΡΟΝΗΜΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ**, τὸ ὁποῖο δέν μπορεῖ παρά νὰ εἶναι ἀδιαπραγμάτευτο. Ἐπαφίεται στὴν διακριτικὴ της εὐχέρεια νὰ διαπραγματευθεῖ μόνο ζητήματα ἡσσοнос σημασίας ἢ τεχνικῆς φύσεως θέματα, πάντα ὁμως ἐντὸς τῶν θεολογικῶν πλαισίων τῆς ἐντολῆς πὺ ἔχει λάβει ἀπὸ τὴν Έκκλησία της.

Στὴ συγκεκριμένη περίπτωση, ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Έκκλησίας τῆς Ελλάδος ἦταν δεσμευμένη μὲ τὴν **ὁμόφωνη συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς Ιεραρχίας νὰ μὴν ἀποδεχθεῖ τὸν χαρακτηρισμὸ τῶν αἵρετικῶν κοινοτήτων ὡς «Έκκλησιῶν»**. Ἐπαναλαμβάνουμε ὅτι ἡ ἀπόφαση αὐτὴ ἦταν καρπὸς πολὺμηνων θεολογικῶν συζητήσεων. Ὁ κ. Σωτηρόπουλος

⁶ Σπ. Μήλιας, *Πρακτικὰ τῶν Ἀγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων*, ἔκδ. Καλύβης Τ. Προδρόμου Ἱ. Σκήτης Ἀγ. Ἄννης, Ἄγ. Ὁρος, τ. Γ' (1986), σ. 46, Mansi 11, 285, ACO 2,2,1,122¹⁰.

⁷ Σπ. Μήλιας, *Πρακτικὰ τῶν Ἀγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων*, ἔκδ. Καλύβης Τ. Προδρόμου Ἱ. Σκήτης Ἀγ. Ἄννης, Ἄγ. Ὁρος, τ. Β' (1982), σ. 121, Mansi 6, 908D, ACO 2,1,1,191³⁰.

διερωτᾶται ἔμφοβος, τί θὰ συνέβαινε ἂν ἡ Ἑλληνική ἀντιπροσωπεία τηροῦσε τὴν δέσμευση πού εἶχε λάβει καὶ κάποια ἄλλη Ἐκκλησία ἐπέμενε σὲ ἀντίθετη ἄποψη; Δὲν μπορούμε νὰ κατανοήσουμε τὸ φόβο αὐτό! Πολὺ ἀπλὰ ἡ Σύνοδος δὲν θὰ λάμβανε ἀπόφαση ἐπ’ αὐτοῦ καὶ θὰ παρέπεμπε τὸ θέμα σὲ σοβαρὴ καὶ ἐνδελεχῆ ἐπανεξέταση, ὅπως ἐγινε μὲ πολλὰ ἄλλα ζωτικῆς σημασίας θέματα κατὰ τὴν προσυνοδικὴ προετοιμασία. Ἡ ἀναβολὴ λήψεως ἀποφάσεως ἦταν προτιμότερη ἀπὸ αὐτὸ πού ζοῦμε τώρα μὲ τέτοιου ἐπιπέδου «Πανορθόδοξη», δηθεν, ἀπόφαση, ἢ ὁποία μόνο κολακευτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας καὶ τὴ θεολογικὴ Τῆς παραγωγή.

β) Περιφρόνηση τοῦ θεμελιώδους 34^{ου} Αποστολικοῦ Κανόνος:

Σύμφωνα μὲ τὸν Αποστ-34 οἱ ἐπίσκοποι κάθε τοπικῆς Ἐκκλησίας σὲ θέματα πού ἀφοροῦν «τὴν κοινὴν τῆς Ἐκκλησίας κατάστασιν», ὀφείλουν νὰ συνδιασκέπτονται καὶ νὰ συναποφασίζουν μὲ τὸν Προκαθήμενὸ τους ἐν Συνόδῳ: *«μηδὲν τί πράττειν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· ἐκεῖνα δὲ μόνον πράττειν ἕκαστον, ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικία ἐπιβάλλει, καὶ ταῖς ὑπ’ αὐτὴν χώραις»*. Ὁ θεμελιώδης αὐτὸς κανόνας προβλέπει καὶ δεσμεύει ὄχι μόνον τοὺς ἐπισκόπους ἀλλὰ καὶ τὸν προκαθήμενον νὰ ἐνεργεῖ πάντοτε στὰ πλαίσια τῆς Συνόδου καὶ νὰ δεσμεύεται ἀπὸ τὴ συνοδικὴ ἀπόφαση: *«Ἄλλὰ μηδὲ ἐκεῖνος (ὁ Προκαθήμενος) ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιεῖτω τι»*. Ὅταν ἔχουμε **ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ** τῆς **Ἱεραρχίας**, μὲ ποιὸ κανονικὸ δικαίωμα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ὑπέγραψε γιὰ λογαριασμὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος **ἀντίθετα «τῆς πάντων γνώμης»;** Δὲν ἔχουμε παραβίαση καὶ περιφρόνηση τοῦ θεμελιώδους Αποστ-34;

γ) Παραβίαση τοῦ ἴδιου τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Πανορθόδοξης:

Σύμφωνα μὲ τὸν Κανονισμὸ Λειτουργίας τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου (ἄρθρο 12 § 3), ἢ καθε Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ διαφωνία ὀρισμένων ἀρχιερέων («ἐνὸς ἢ πλειόνων ἀρχιερέων» κατὰ τὴν § 2) τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς «δύναται νὰ ὑποστηρίξη τὴν θετικὴν ψῆφον αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ἐσωτερικῆς πλειονοψηφίας, ἐκφράζεται δὲ ὑπὸ τοῦ Προκαθήμενου αὐτῆς». Δηλαδή, ἡ ψῆφος τοῦ Προκαθήμενου κάθε Ἐκκλησίας νομιμοποιεῖται *«ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ἐσωτερικῆς πλειονοψηφίας»* τῆς ἀντιπροσωπείας καὶ ἔτσι ἐκφράζει τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία του.

Τί σημαίνει αὐτὸ γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πού καυχίεται ὅτι δὲν διοικεῖται παπικά, ἀλλὰ ἔχει συνοδικὸ πολίτευμα; Ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι κάθε Ἐκκλησίας, ἂν δὲν ὑπῆρχε ρητὴ δέσμευση τῆς Ἐκκλησίας τὴν ὁποία ἐκπροσωποῦσαν, θὰ συναποφασίζαν ἂν θὰ ἀποδεχθοῦν τὰ κείμενα καὶ ὁ Προκαθήμενός της ὡς ἐκπρόσωπος τῆς κάθε Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας *«ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ἐσωτερικῆς πλειονοψηφίας»* θὰ ψήφισε ὄχι σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία του, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς ἀντιπροσωπείας του.

Καὶ ὅμως ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης καταστρατήγησε καὶ τὸν ἴδιο τὸν Κανονισμὸ Λειτουργίας της! Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς **Σερβίας** ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὸν Πατριάρχη καὶ 24 ἐπισκόπους. Τὸ ἐπίμαχο 6^ο κείμενο («Σχέσεις Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας μὲ τὸν λοιπὸν Χριστιανικὸν κόσμον») **μόνον 7 Σέρβοι ἐπίσκοποι τὸ ἀποδέχθηκαν καὶ τὸ ὑπέγραψαν, ἐνῶ 17 ἀρνήθηκαν νὰ τὸ ἐγκρίνουν καὶ νὰ τὸ ὑπογράψουν** (βλ. σελ. 12-14 τοῦ Παραρτήματος Α' τῆς παρουσίας ἐπιστολῆς,)! Τὸ ἀποτέλεσμα; Ἐπειδὴ τὸ ὑπέγραψε ὁ Πατριάρχης τους θεωρεῖται ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας ἀποδέχεται τὸ κείμενο αὐτό! Δὲν εἶναι αὐτὸ **κατάλυση τῆς συνοδικότητος;** Δὲν εἶναι **καταστρατήγηση τοῦ Αποστ-34;** Δὲν εἶναι **παραβίαση καὶ κατάλυση τοῦ Κανονισμοῦ Λειτουργίας τῆς Συνόδου**

(άρθρο 12 §3); Υπήρχε «έσωτερική πλειονοψηφίας» της αντιπροσωπείας της Σερβίας, όταν **οί 17 στους 24 δέν συμφώνησαν με τὸ κείμενο καὶ δέν τὸ υπέγραψαν**; Δέν ἔγινε ἀντιληπτὴ ἢ παραβίαση αὐτὴ ὑπὸ τοῦ «Προέδρου τῆς ἐν Κρήτῃ συνελθούσης Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου καὶ ὡς φύλακος τοῦ Δόγματος καὶ τῆς κανονικῆς ἐν τῇ κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησίᾳ τάξεως»;! Εἰλικρινὰ θὰ θέλαμε ἀπάντησι...

Ἡ εἰρωνεία εἶναι πῶς, παρότι οἱ Ὁρθόδοξοι υπογραμμίζουμε τὴν ἀνάγκη τὸ Βατικανὸ νὰ βασιζέται τὶς σχέσεις μεταξὺ Προκαθημένου καὶ τοπικῆς Ἐκκλησίας, στὸν 34^ο Ἀποστολικὸ Κανόνα, οἱ ἴδια ἢ Πανορθόδοξη ὡμὰ τὸν παραβίασε.

δ) Προκαθήμενος ἢ πάπας;⁸

Ἀδιανόητα εἶναι καὶ ὅσα συνέβησαν μετὰ τὴν ψηφοφορία στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Κύπρου, γιὰ τὰ ὁποῖα ὁ κ. Σωτηρόπουλος σιωπᾷ: ἐκεῖ **4-5 ἀπὸ τοὺς 17 ἐπισκόπους** τῆς Κυπριακῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀντιπροσωπείας **ἀρνήθηκαν νὰ υπογράψουν τὸ ἐπίμαχο κείμενο**. Τί συνέβη λοιπόν; **Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου υπέγραψε «ἀντ' αὐτοῦ»** (βλ. σελ. 16-17 τοῦ Παραρτήματος Α' τῆς παρούσης ἐπιστολῆς)! Μάλιστα σὲ συνέντευξή του σὲ ἑλληνοαμερικανικὴ ἐφημερίδα, χαρακτήρισε τοὺς διαφωνοῦντες ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας του ὡς «πέμπτη φάλαγγα ... μέσα στὴ Σύνοδο»! Εἶναι ὁ ἴδιος ποὺ καταφέρθηκε μετὰ σκαιότητα κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀναγκάζοντας τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἱερώνυμο νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ πολὺ ἔντονα.

Εἶναι πρόδηλο ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα ὅτι στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης εἶχαμε ὄχι μόνον περιφρόνηση καὶ κατάλυση τοῦ συνοδικοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ προσβολὴ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἀπὸ τὸν «πρῶτο». Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ ἔγιναν ἀνεκτὰ καὶ ἀποδεκτὰ ἀπὸ τὴν Πανορθόδοξη Σύνοδο καὶ ὑπὸ τοῦ «Προέδρου τῆς ἐν Κρήτῃ συνελθούσης Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου καὶ φύλακος τοῦ Δόγματος καὶ τῆς κανονικῆς ἐν τῇ κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησίᾳ τάξεως»! Ἡ ὀρθότερα: πάνω σὲ αὐτὰ στηρίχθηκε ἢ «πανορθόδοξη», ἀλλιῶς θὰ διαλυόταν...

Ἐγκαλοῦμε τὸν πάπα γιὰ περιφρόνηση τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ καὶ δέν βλέπουμε ὅτι στὴν παπικὴ νοοτροπία τῆς – δῆθεν – ὑπεροχῆς τοῦ «πρώτου» στηρίχθηκε ἢ λεγομένη Πανορθόδοξη Σύνοδος, περιφρονώντας καὶ καταλύοντας κάθε ἔννοια Ὁρθοδόξου συνοδικότητος καὶ κανονικῆς τάξεως: **Ὁ «πρῶτος» ἐνεργεῖ παπικῶ τῶ τρόπῳ ἀντίθετα πρὸς τὴ γνώμη τῆς Συνόδου του καὶ αὐτὸ εἶναι ἀποδεκτὸ ἀπὸ τὴ «Σύνοδο»!**

Εἶναι θλιβερὸ καὶ ἔνδειξη παρακμῆς τῆς κανονικῆς τάξεως νὰ ἔχουμε σὲ τόσο ὑψηλὸ θεσμικὸ ἐπίπεδο «συνοδική» κατάλυση τῆς συνοδικότητος τῶν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐπιβολὴ τοῦ «πρώτου» κάθε Ἐκκλησίας μετὰ παπικὲς ἐξουσίες.

5. Ἡ ἀπουσία τῶν τεσσάρων Πατριαρχείων. Ἄς σταθοῦμε λίγο στὴν ἀπουσία τῶν τεσσάρων Πατριαρχείων ἀπὸ τὴν Κρήτη: Ἀρνήθηκαν νὰ συμμετάσχουν στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης καί, τὸ σημαντικότερο, **ἀρνήθηκαν νὰ ἀποδεχθοῦν τὶς ἀποφάσεις τῆς καὶ νὰ τὴν ἀποδεχθοῦν ὡς Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο τῆς Ὁρθοδοξίας: τὸ παλαίφατο Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας, τὸ Πατριαρχεῖο Ρωσίας, τὸ Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας καὶ τὸ Πατριαρχεῖο Γεωργίας.**

⁸ π. Ἀναστ. Γκοτσοπούλου, «Προκαθήμενοι ἢ πάπες;» (10.6.16), στὸ <http://www.impantokratoros.gr/CF5A8EE9.el.aspx>

α) Ο κ. Σωτηρόπουλος κρίνει ως «έντελῶς ἀνεπαρκεῖς» τούς λόγους πού επικαλοῦνται τὰ τέσσερα Πατριαρχεῖα γιὰ τὴ μὴ συμμετοχὴ τους στὴν Κρήτη. Μάλιστα, στοιχισμένος στὴ γραμμὴ τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς Κρήτης, προτάσσει ἢ ὀρθότερα περιορίζει μόνο σὲ γεωπολιτικὲς σκοπιμότητες καὶ στὸν ἔθνοφυλετισμὸ τὰ κίνητρα μὴ συμμετοχῆς τῶν τεσσάρων Πατριαρχείων. Εἶναι τραγικὸ ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες νὰ βλέπουν τὰ πάντα μέσα ἀπὸ γεωπολιτικούς συσχετισμούς καὶ νὰ μὴν μποροῦν νὰ κατανοήσουν ὅτι εἶναι δυνατὸν μίᾳ Ἐκκλησίᾳ νὰ διαφοροποιεῖται γιὰ πνευματικούς-θεολογικούς-ἐκκλησιολογικούς λόγους! Βέβαια γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἀδικοῦμε: αὐτὸ ζοῦν οἱ ἄνθρωποι · μὲ βάση τις πολιτικές, διπλωματικές, γεωπολιτικές καὶ δημοσιοσχετίστικες σκοπιμότητες πολιτεύονται, μὲ βάση αὐτὲς τις "ἀρχές" κινοῦνται καὶ ἔτσι νομίζουν πῶς καὶ οἱ ἄλλοι, μὲ αὐτὲς τις προϋποθέσεις ἐνεργοῦν.... **Πῶς νὰ ὑποψιαστοῦν ὅτι κάποιος μπορεῖ νὰ ἐνεργοῦν μὲ βάση τὴν πίστη τους καὶ ὄχι μὲ πολιτικὲς σκοπιμότητες! Πραγματικά, ἐξ ἰδίων κρίνουν τὰ ἀλλότρια...**

Προφανῶς ὑπάρχουν καὶ πολιτικὲς παράμετροι, ὅπως ἀνέκαθεν σὲ ὀλόκληρη τὴν ἐκκλησιαστικὴ μας ἱστορία. Εἶναι ὅμως παράλληλα ἀδιαμφισβήτητο ὅτι τουλάχιστον οἱ Ἐκκλησίες Βουλγαρίας καὶ Γεωργίας εἶναι παραδοσιακὲς καὶ μπορεῖ μὲν νὰ μὴν ἔχουν ἠχηρὲς θεολογικὲς προσωπικότητες, ἀλλ' ἐντούτοις παραμένουν σὲ ὅλα τὰ θέματα αὐστηρὲς στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση (γάμος, σχέσεις μὲ ἑτεροδόξους κλπ).

Δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγει ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας μὲ τὴν παρουσία καὶ τις θέσεις της "τίναξε στὸν ἀέρα" τὴν **ΙΓ' Συνάντηση** τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων στὸ Ἀμὰν τῆς Ἰορδανίας (15-23.9.2014). **Τί μεθοδεύσεις δὲν μετῆλθαν οἱ ἀρμόδιοι γιὰ νὰ αἰφνιδιάσουν τις Ὁρθόδοξες ἀντιπροσωπεῖες καὶ νὰ ἀποδεχθοῦν τὸ κείμενο πού εἶχαν ἐτοιμάσει!** Ὅμως ἡ μικρὴ Ἐκκλησία τῆς Γεωργίας τὴν τελευταία στιγμή ἀνέτρεψε τοὺς σχεδιασμούς τους!

Ἐπίσης, δὲν εἶναι καθόλου μικρὴ λεπτομέρεια ὅτι οἱ Ἐκκλησίες τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Γεωργίας **δεκαετίες τώρα ἀπέχουν ἀπὸ τὸ ΠΣΕ**. Δὲν μποροῦμε νὰ μὴν σταθοῦμε μὲ πολὺ μεγάλο σεβασμὸ, ἀπέναντι στὴν ἐπιλογὴ τους αὐτὴ, διότι **ὄλοι γνωρίζουμε πολὺ καλὰ τί ἐστὶ ΠΣΕ: χρηματοδοτήσεις ἔργων, ὑποτροφίες σὲ στελέχη Ἐκκλησιῶν καὶ Πανεπιστημίων, "ὑποτροφίες", ταξίδια, δῶρα κλπ**. Καὶ νὰ σκεφτοῦμε ὅτι εἶναι οἱ φτωχότερες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες! Καὶ ὅμως ἔχουν τὰ "κότσια" νὰ ἀρνοῦνται τὴ χρηματοδότηση καὶ τὰ ἄλλα "καλὰ" τοῦ ΠΣΕ! Μποροῦμε λοιπὸν ἔτσι ἐλαφρᾶ τῇ καρδίᾳ νὰ τοὺς προσβάλλουμε λέγοντας ὅτι τὸ βασικὸ κριτήριό τῆς συμπεριφορᾶς τους εἶναι οἱ πολιτικὲς σκοπιμότητες; Εἶναι δυνατὸν ἓνας πού θέτει σὲ προτεραιότητα τὴν πολιτικὴ νὰ περιφρονεῖ τις γενναῖες χρηματοδοτήσεις καὶ τις ἄλλες "προσφορές" τοῦ ΠΣΕ καὶ τῶν συναφῶν οἰκουμενικῶν ὀργανισμῶν;

Κατακλείοντας τὴν παράγραφο αὐτὴ ἃς θυμηθοῦμε ἀπόσπασμα δηλώσεως τοῦ **Μητροπολίτου Μπάτσκας (Σερβία) Εἰρηναίου (Μπούλοβιτς)**, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται στὸ κείμενο «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μὲ τὸν λοιπὸν Χριστιανικὸν κόσμον»: «Ἐπρεπεν ὅμως, μᾶλλον δὲ καὶ ὤφειλε [ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης], νὰ καταθέσῃ διὰ τοῦ περι ὅ ὁ λόγος κειμένου τὴν μαρτυρίαν τῆς ἐκκλησιολογικῆς τῆς ταυτότητος καὶ αὐτοσυνειδησίας **κατὰ τρόπον εὐκρινέστερον, συνεπέστερον καὶ ἀκριβέστερον**. Τοῦτο, δυστυχῶς, δὲν κατέστη δυνατὸν, ἀφοῦ κατὰ τὰς πλείστας ὄσας προπαρασκευαστικὰς ἐν Γενεύῃ συνεδρίας, παρὰ τὴν δυσαρέσκειαν πολλῶν ὡς πρὸς τὸ κείμενον καὶ **παρὰ τὴν ὀξυτάτην κριτικὴν του, τὸ κείμενον - διὰ λόγους, οἱ ὁποῖοι σιγῇ τιμᾶσθωσαν!** - δὲν ἀνεθεωρήθη εἰς βάθος καὶ

κατὰ πλάτος, καθὼς ἦτο ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ σύστασις τῶν Προκαθημένων τῶν αὐτοκέφαλων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ παρεπεμφθῆ, σχεδὸν ἀνέπαφον κατ' οὐσίαν, εἰς τὴν Σύνοδον, ὅπου, λόγῳ ἐλλείψεως χρόνου καὶ ὁμοφωνίας, ὑπέστη διακοσμητικὰς μᾶλλον ἀλλαγὰς, ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὴν τροπολογίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ πλεόν ἐπίμαχον καὶ παρεξηγήσιμον σημεῖον του. Ἄς μὴν ἀπατώμεθα ἢ κρυπτώμεθα: τὸ προβληματικὸν τοῦτο κείμενον εἶναι ἡ πρώτη καὶ κυρία αἰτία τῆς ἀρνήσεως τῶν τεσσάρων ὀρθοδόξων Πατριαρχείων νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν Σύνοδον, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας ἐδυσκολεύετο μὲν καὶ ἀμφιεταλαντεύετο μέχρι τελευταίας στιγμῆς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν συμμετοχὴν της!»! Ἀκουέτωσαν ταῦτα ἀπὸ ἐπίσκοπο πού συμμετεῖχε στὴ Σύνοδο...

β) Σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 8 (§ 1-2) καὶ 11 τοῦ Κανονισμοῦ Λειτουργίας τῆς Συνόδου οἱ ἐργασίες διεξάγονται ἐπὶ κειμένων πού ἔχουν γίνε ὁμοφώνως ἀποδεκτὰ ἀπὸ τὶς Πανορθόδοξες Προσυνοδικὲς Ἐπιτροπές⁹:

Ὅμως τὸ κείμενο "Τὸ μυστήριον τοῦ γάμου καὶ τὰ κωλύματά του" δὲν εἶχε ἐγκριθεῖ καὶ ὑπογραφεῖ ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας οὔτε ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Γεωργίας στὴν προσυνοδικὴ περίοδο! Καὶ ὅμως κατὰ παράβαση τοῦ Κανονισμοῦ τὸ κείμενο αὐτὸ εἰσήχθη, συζητήθηκε καὶ ἐγκρίθηκε στὴν Κρήτη!

γ) Ἐπίσης, ὁ κ. Σωτηρόπουλος δὲν ὑπηρετεῖ τὴν ἀλήθεια ὅταν λέει ὅτι ἡ Ἀντιόχεια συμφώνησε γιὰ τὴ Σύνοδο καὶ ὕστερα ὑπαναχώρησε, διότι:

i. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας ἀπὸ πολὺ νωρὶς εἶχε κατ' ἐπανάληψιν δηλώσει – καλῶς ἢ κακῶς δὲν εἶναι τῆς παρούσης – ὅτι ἂν δὲν λυθεῖ τὸ ζήτημα τοῦ Κατὰ δὲν πρόκειται νὰ συμμετάσχει στὴ Σύνοδο. Πῶς λοιπὸν ὁ κ. Σωτηρόπουλος ἰσχυρίζεται ψευδῶς ὅτι ἡ Ἀντιόχεια συμφώνησε καὶ τὴν τελευταία στιγμή δὲν συμμετεῖχε;

ii. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας δὲν συμφώνησε καὶ δὲν προσυπέγραψε οὔτε καὶ τὸν Κανονισμὸ Λειτουργίας τῆς Συνόδου! Ἀλήθεια, κ. Σωτηρόπουλε, τί «Πανορθόδοξη» ἦταν ὅταν οὔτε ὁ Κανονισμὸς τῆς δὲν εἶχε ἐγκριθεῖ πανορθόδοξως;

iii. Τὸ σπουδαιότερο: Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας δὲν προσυπέγραψε οὔτε τὶς ἀποφάσεις τῆς πλεόν καθοριστικῆς γιὰ τὴ Σύνοδο Συνάξεως τῶν Προκαθημένων (Σαμπεζὺν 27.1.2016)! Στὴ Σύναξη αὐτὴ ἀποφασίστηκε: πού καὶ πότε θὰ συγκληθεῖ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος (Κρήτη, 16-27.6.2016), ὁ Κανονισμὸς Λειτουργίας τῆς, ἡ Ἡμερησία Διάταξή τῆς, ἡ συγκρότηση Διορθοδόξου Γραμματείας, ἡ χρηματοδότηση, ἡ πρόσκληση ἑτεροδόξων ὡς Παρατηρητῶν, δηλαδή ὅλα τὰ σημαντικὰ ζητήματα τῆς Συνόδου. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας δὲν συμφώνησε καὶ δὲν προσυπέγραψε τὴν ἀπόφαση αὐτὴ σημειώνοντας στὴ θέση τῆς ὑπογραφῆς: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας ἔχει ἀντίθετη γνώμη καὶ γι' αὐτὸ δὲν συνυπογράφει» (βλ. στὸ Παράρτημα Β' τῆς παρούσης ἐπιστολῆς)!¹⁰ Συνεπῶς, ἡ Σύνοδος δὲν συνεκλήθη μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη ὅλων τῶν

⁹ Ἄρθρο 8 §1: «Συμφώνως πρὸς τὸ ἐκπονηθέν πρόγραμμα ἐργασιῶν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, τὰ κείμενα τῶν ὁποίων ἔτυχον τῆς ὁμοφώνου ἐγκρίσεως Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων καὶ Συνάξεων τῶν Προκαθημένων τῶν Ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν». §2 «Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὴν Σύνοδον πρὸς συζήτησιν τὰ μὴ ὁμοφώνως ἐγκριθέντα ὑπὸ τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων ἢ τῶν Συνάξεων τῶν Προκαθημένων ἢ νέα θέματα»

Ἄρθρο 11: «Αἱ κατὰ τὰς συζητήσεις ἐκάστου θέματος διατυπούμεναι προτάσεις τροπολογιῶν, διορθώσεων ἢ προσθηκῶν εἰς τὰ ὁμοφώνως ἐγκριθέντα κείμενα ὑπὸ Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων καὶ τῶν Συνάξεων τῶν Προκαθημένων ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως».

¹⁰ <http://www.romfea.gr/patriarxeia-ts/patriarxeio-antioxeias/8929-ntokoumento-i-antioxeia-pote-de-sumfonise-na-ginei-i-agia-sunodos>

Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, κατὰ παράβαση τοῦ ἴδιου τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τῆς πανορθόδοξου μέχρι τότε πρακτικῆς!

Παρακαλοῦμε τὸν κ. Σωτηρόπουλο νὰ διαβάσει τὴ Συνοδικὴ ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας τῆς 1.7.2016¹¹ καὶ θὰ ἀντιληφθεῖ ὅτι ἔχει πέσει θύμα παραπληροφορήσεως καὶ συνεπῶς ἀδικεῖ καὶ τὸν ἑαυτό του καὶ τὴν ἀλήθεια.

6. Ἐκκλησία καὶ ἐκκλησίες. Ὁ κ. Σωτηρόπουλος προσπαθεῖ νὰ ἀναιρέσει τὸν ἰσχυρισμὸ ὅτι μόλις τὸν 20^ο αἰ. στὰ πλαίσια τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ὁ δυτικὸς Χριστιανισμὸς χαρακτηρίστηκε Ἐκκλησία μὲ τὴ θεολογικὴ ἔννοια τοῦ ὄρου καὶ παραπέμπει σὲ «Ὁρθόδοξες δηλώσεις ἀπὸ τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 787: τὴν Ἐγκύκλιο Ἐπιστολὴ τοῦ Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ (1440), τὶς ἀπαντήσεις τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμία II πρὸς τοὺς Λουθηρανούς (τοῦ 16^{ου} αἰῶνα), καὶ τὴν ἀπάντηση τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν πρὸς τὸν Πάπα Πίο IX (1848), μεταξὺ ἄλλων».

Δυστυχῶς γιὰ τὸν κ. Σωτηρόπουλο τὰ κείμενα στὰ ὁποῖα παραπέμπει κάθε ἄλλο παρὰ ὑποστηρίζουν τὶς ἀπόψεις του. Τὰ κείμενα αὐτὰ δὲν ἔχουν καμία σχέση μὲ τὴ θεολογικὴ παραγωγή τῆς Κρήτης! Γιὰ τὴν ἀναίρεση τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ κ. Σωτηρόπουλου παραπέμπουμε σὲ κείμενο τοῦ Μητροπολίτου Ναυπάκτου Ἱεροθέου¹². Ἐμεῖς πολὺ συνοπτικὰ ἐπισημαίνουμε:

- **Ἐγκύκλιος Ἁγ. Μάρκου Εὐγενικοῦ (1440):** Ὁ Ἁγ. Μάρκος δὲν χαρακτηρίζει τὴ Ρώμη ὡς Ἐκκλησία. Πάντοτε ἀναφέρεται σὲ «Λατίνους» τοὺς ὁποίους χαρακτηρίζει αἰρετικούς καὶ μιᾶ μὲ πολὺ σκληρὰ λόγια γιὰ τὶς λατινικὲς πλάνες! Διερωτᾶται ὁ Ἅγιος μεταξὺ πολλῶν ἄλλων: «Πόθεν οὖν ἡμῖν ἀνεφάνησαν ἐξαίφνης ὄντες ὀρθόδοξοι, οἱ διὰ τοσούτων χρόνων καὶ ὑπὸ τοσούτων Πατέρων καὶ διδασκάλων κριθέντες αἰρετικοί; Τὶς αὐτοὺς οὕτω ραδίως ὀρθοδόξους πεποίηκεν; Ὁ χρυσός, εἰ βούλοιο τάληθῆ λέγειν, καὶ κέρδη τὰ σά. Μᾶλλον δ' ἐκείνους μὲν οὐ πεποίηκεν ὀρθοδόξους, σὲ δέ, ποιήσας ἐκείνοις ὅμοιον, εἰς τὴν τῶν αἰρετικῶν ἀπεώσατο μοίραν»¹³! Ποιὰ σχέση ἔχει τὸ κείμενο τοῦ Ἁγίου μὲ τὴν Κρήτη;
- **Ἀπαντήσεις Πατριάρχου Ἱερεμία II πρὸς τοὺς Λουθηρανούς:** Εἶναι πράγματι ἀξιομίμητος ὁ τρόπος πὸν ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας γράφει πρὸς τοὺς Λουθηρανούς: Μὲ εὐγένεια, λεπτότητα καὶ ἀγάπη ἀλλὰ καὶ μὲ ἀπόλυτη σαφήνεια ἐκθέτει τὴν Ὁρθόδοξη πίστη ἀναιρώντας μία πρὸς μία τὶς πλάνες τοὺς σὲ τρεῖς πολυσέλιδες ἀπαντήσεις καὶ τοὺς καλεῖ νὰ ἀπαρνηθοῦν τὶς πλάνες καὶ νὰ προσέλθουν στὴν Ὁρθοδοξία! Μακάρι καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης νὰ ἐξέθετε μὲ τόση σαφήνεια καὶ πληρότητα τὴν πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους Χριστιανούς Ὁρθόδοξη διδασκαλία καὶ νὰ τοὺς καλοῦσε νὰ ἐνταχθοῦν στὴν Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ!

Γράφει ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας στὴ δευτέρη ἐπιστολή: «Ἦδη οὖν ἐκ τῶν θείων Γραφῶν τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐπιγνόντες, προσέλθετε αὐτῇ ὀλοψύχως, πάσαν καινοτομίαν ἄτοπον, ἣν ὁ χορὸς τῶν οἰκουμενικῶν διδασκάλων καὶ ἡ Ἐκκλησία οὐ παρεδέξατο, μακρὰν πόρρω ἀφ' ὑμῶν ἀπορρίψατε, ὡ ἄνδρες σοφοὶ καὶ εἰδήμονες ... Εἰ τί οὖν ἄχρι τοῦ παρόντος ἡμάρτηται, ὡς νουνεχεῖς τὸ ἀπὸ τοῦδε διορθοῦντες, ἄξιοι ἐπαίνου Θεῶ τε καὶ ἀνθρώπων καὶ ἡμῖν ἔσεσθε. Τὸ

¹¹ βλ. <http://www.romfea.gr/patriarxeia-ts/patriarxeio-antioxeias/9161-patriarxeio-antioxeias-arnoumaste-tin-onomasia-agia-kai-megali-sunodos>

¹² Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, «Παρέμβαση καὶ κείμενο στὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Νοέμβριος 2016)», σ. 15 κ. ἐξ. στὸ http://parembasis.gr/images/anakoinoseis/2016/NAYPAKTOY_IERARXIA-NOE-2016.pdf. Καὶ στὰ ἀγγλικά: <http://parembasis.gr/index.php/holy-great-council-menu/4705-ni-intervention-hierarchy-cog-nov-2016>.

¹³ Ἱ. Καρμίρη, *Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, ἐν Ἀθήναις 1952, τ. Ι, σ. 359.

γὰρ ἀμαρτάνειν ἀνθρώπινον, τὸ δὲ διορθοῦσθαι ἀγγελικὸν καὶ σωτήριον. Οὐ φροντίσοιτε, ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἔλεος εἴη ὑμῖν»!¹⁴

Ὅταν ὁμως οἱ Λουθηρανοὶ στήν ἀπάντησή τους ἐπέμειναν στὶς ἀπόψεις τους ὁ πατριάρχης καταλήγει τὴν τρίτη πολυσέλιδη ἐπιστολή του: «Ἀξιούμεν δὲ ὑμᾶς τοῦ λοιποῦ μὴ κόπους παρέχειν ἡμῖν, μηδὲ περὶ τῶν αὐτῶν γράφειν καὶ ἐπιστέλλειν, εἰ γε τοὺς τῆς Ἐκκλησίας Φωστήρας καὶ θεολόγους ἄλλοτε ἄλλως μεταχειρίζεσθε, καὶ τοῖς λόγοις τιμῶντες αὐτοὺς καὶ ἐπαίροντες, τοῖς ἔργοις ἀθετεῖτε ... Ὡστε, τὸ καθ' ὑμᾶς, ἀπαλλάξατε τῶν φροντίδων ἡμᾶς. Τὴν ὑμετέρα οὖν πορευόμενοι, μηκέτι περὶ τῶν δογμάτων, φιλίας δὲ μόνης ἕνεκα, εἰ βουλητόν, γράφετε»!¹⁵ Ἀλήθεια, ποιά σχέση ἔχουν τὰ κείμενα τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου μὲ τὶς ἀποφάσεις τῆς Κρήτης;

- **Ἀπάντηση Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν πρὸς τὸν Πάπα Πίο IX (1848):** Στὴν ἐπιστολή τους οἱ Πατριάρχες ἀναφέρονται στὴ Ρώμη κυρίως μὲ τὸν ὄρο «Παπισμὸς» καὶ «παπισταί» καὶ χαρακτηρίζονται ὡς αἵρεση. Σημειώνουν ἐπὶ λέξει: «Τούτων τῶν πλατυνθειῶν ... ἐπὶ μέγα μέρος τῆς οἰκουμένης αἰρέσεων ἦν ποτὲ ὁ Ἀρειανισμὸς, ἔστι δὲ σήμερον καὶ ὁ Παπισμὸς» (§ 4). Βέβαια χαρακτηρίζουν τὸν παπισμὸ καὶ ὡς «Ἐκκλησία», ἀλλὰ εἶναι προφανὲς ἀπὸ τὴ συνάφεια τοῦ κειμένου ὅτι ὁ ὄρος δὲν ἐκλαμβάνεται ἐν τῇ ἐκκλησιολογικῇ ἐννοίᾳ. Γράφουν, λοιπόν, οἱ Πατριάρχες ἀναφερόμενοι στὴ πρόσκληση τοῦ πάπα: «Ἐως ἂν γένηται ἡ ἐπιθυμητὴ τῶν ἀποστατησασῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιστροφή εἰς τὸ σῶμα τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἣς ὁ μὲν «Χριστὸς κεφαλὴ», ἡμεῖς δὲ ἕκαστος «μέλη ἐκ μέρους», πάσα συμβουλή γινομένη ὑπ' αὐτῶν καὶ πάσα παραίνεσις ἀντεπάγγελτος, τείνουσα εἰς κατάλυσιν τῆς πατροπαράδοτου ἡμετέρας ἀμωμήτου πίστεως, οὐ μόνον ὑποπτὸς καὶ φευκτέα ἀλλὰ καὶ δυσεβῆς καὶ ψυχῶλεθρος δικαίως κατακρίνεται συνοδικῶς» (§ 17). Μακάρι καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης νὰ ἀναφερόταν μὲ αὐτὸ τὸ φρόνημα στὸν παπισμὸ καὶ τὴ Διαμαρτύρηση καὶ ἄς χρησιμοποιοῦσε τὸν ὄρο «Ἐκκλησία»· νομίζω, τότε, κανένας δὲν θὰ εἶχε ἀντίρρηση...

Ἀλήθεια, κ. Σωτηρόπουλε, ποιά σχέση ἔχουν τὰ κείμενα ποὺ ἐπικαλεῖσθε μὲ τὴν Κρήτη! Τὰ κείμενα αὐτὰ ἀναφέρονται σὲ αἰρέσεις καὶ αἰρετικούς, τοὺς ὁποίους προσκαλοῦν νὰ ἐνταχθοῦν στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ! **Σὲ ποιο σημεῖο ἡ Κρήτη μίλησε γιὰ αἰρέσεις καὶ αἰρετικούς; Πότε ἡ Κρήτη προσκάλεσε τοὺς ἑτεροδόξους νὰ ἐνταχθοῦν στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας;**

7. Διαστρέβλωση τῶν λόγων τοῦ Ἁγ. Πορφυρίου. Δυστυχῶς, ὁ κ. Σωτηρόπουλος ὀλοκληρώνει τὸ μπερδεμένο καὶ ἀδιάκριτο ἄρθρο του μὲ μία ἀκόμη παρεξήγηση καὶ διαστρέβλωση: ἐπικαλεῖται ἀπόσπασμα λόγων τοῦ Ἁγ. Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου θεωρώντας ὅτι τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου εἶναι ἐφαρμόσιμα στὴν κριτικὴ τῆς Συνόδου καὶ τῶν κειμένων της ἐκ μέρους μας. Τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου ἔχουν ὡς ἐξῆς: «Ὅσοι κατηγοροῦν τὴν Ἐκκλησία γιὰ τὰ λάθη τῶν ἐκπροσώπων της, μὲ σκοπὸ δῆθεν νὰ βοηθήσουν γιὰ τὴ διόρθωση, κάνουν μεγάλο λάθος. Αὐτοὶ δὲν ἀγαποῦν τὴν Ἐκκλησία. Οὔτε, βέβαια, τὸν Χριστό».

Ὁ ὑπαινιγμὸς τοῦ κ. Σωτηρόπουλου εἶναι σαφής: ὅσοι ἀπορρίπτουν τὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης καὶ τὶς ἀποφάσεις της ὡς μὴ ἐκφράζουσες τὴν Ὁρθόδοξο Πίστη δὲν ἀγαποῦν τὴν Χριστὸ οὔτε τὴν Ἐκκλησία! Αὐτὴ εἶναι μία ἀπαράδεκτη δήλωση μιᾶς καὶ δὲν ἐμπλέκει μόνο ἐμᾶς ἀλλὰ καὶ τὶς τέσσερις τοπικὲς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ποὺ ἐκπροσωποῦν περισσότερο ἀπὸ τὸ μισό τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου, οἱ ὁποῖες ἀρνήθηκαν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴ Σύνοδο ὡς πανορθόδοξη. Ὅμως πέραν τούτου, καὶ αὐτὸ εἶναι πιὸ σημαντικὸ, ὅσοι

¹⁴ Ἱ. Καρμίρη, *Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, ἐν Ἀθήναις 1953, τ. II, σ. 475.

¹⁵ Ἱ. Καρμίρη, *Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, ἐν Ἀθήναις 1953, τ. II, σ. 489.

χρησιμοποιούν κατ' αυτό τον τρόπο τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου ἀποδεικνύουν πόσο ἀδιάκριτοι εἶναι καὶ ὅτι τὰ λόγια καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἁγίου τούς εἶναι ἐντελῶς ἀκατανόητα.

α) Ὁ Ἁγ. Πορφύριος μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἔχει στὸ νοῦ του κριτική ἢ ὁποία ἔχει ὡς στόχο τῆς τὴν Ἐκκλησία «γιατὶ τὰ λάθη τῶν ἐκπροσώπων τῆς» καὶ ὄχι κριτική ἢ ὁποία κατευθύνεται πρὸς ἐκείνους οἱ ὅποιοι, ἂν καὶ ἐντεταλμένοι νὰ ἐκπροσωποῦν τὴν Ἐκκλησία, αὐτοὶ ἔχουν ἐγκαταλείψει τὴν Πίστη τῆς Ἐκκλησίας ἢ ὑπονομεύουν τὴν συνοδική Τῆς φύση. Ἡ εἰρωνία εἶναι ὅτι ὁ Ἅγιος στὴν πραγματικότητα ἐπικρίνει αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ὁποῖο κάνει ὁ κ. Σωτηρόπουλος, τὴν **ταύτιση τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν συμπεριφορὰ τοῦ κλήρου Τῆς.**

β) Ὁ Ἅγιος, ἀσφαλῶς, δὲν ἀναφέρεται σὲ **θέματα Πίστεως**, ἀλλὰ σὲ ἠθικὲς ἢ κοινωνικὲς πτώσεις τοῦ κλήρου, λέγοντας νωρίτερα: «Καὶ μὲ τὰ μάτια μας νὰ δοῦμε κάτι ἀρνητικὸ νὰ γίνεταί ἀπὸ κάποιον ἱερωμένο, νὰ μὴν τὸ πιστεύομε, οὔτε νὰ τὸ σκεπτόμαστε, οὔτε νὰ τὸ μεταφέρομε». Αὐτὸ φυσικὰ εἶναι ἀπολύτως σύμφωνο μὲ τὴν Ἁγ. Γραφή καὶ μὲ τὸ Γεροντικό, ὅπου ἐντελλόμαστε νὰ καλύπτουμε τὶς ἁμαρτίες τῶν ἄλλων καὶ νὰ μὴν τοὺς κρίνουμε. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται σὲ περιπτώσεις σφαλμάτων στὴν Πίστη, εἰδικὰ ὅταν διακηρύττονται δημοσίως, καθὼς ὁ Κύριός μας, ὁλόκληρη ἢ Πατερικὴ γραμματεία καὶ οἱ σχετικοὶ ἱεροὶ κανόνες μᾶς παραγγέλλουν νὰ «κρίνουμε δικαίως», «νὰ διακρίνουμε τοὺς καιροὺς» καὶ νὰ «ὁμολογήσουμε τὴν πίστη».

γ) Πιὸ τραγικὸ: ὁ κ. Σωτηρόπουλος σφάλλει ὅταν ὑπονοεῖ ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης ταυτίζεται μὲ «τὴν Ἐκκλησία». Ὅταν ἐπικρίνουμε τὴν διεξαγωγή καὶ τὶς ἀποφάσεις τῆς «Πανορθοδόξου» μᾶς ἐπιπλήττει γιὰ «ἐπίκριση τῆς Ἐκκλησίας»! Σὲ αὐτὴν τὴν περίπτωση θὰ χρειαζόταν νὰ ἐπικρίνει δεκάδες ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἁγίους μας, οἱ ὅποιοι ἀντιστάθηκαν ἐναντίον τῶν ψευδοσυνόδων ἐπισκόπων ποὺ ἔχουν συγκληθεῖ στὸ παρελθόν (μερικὲς ἐκ τῶν ὁποίων ἦταν πολὺ μεγαλύτερες ἀπὸ τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης), ὅπως τὶς ψευδοσυνόδους τῆς Ἐφέσου (449), Ἱερείας (754), Λυῶνος (1274) ἢ Φλωρεντίας (1439). Θὰ στεκόταν ὄχι μόνο ἐναντίον συγκεκριμένων ἁγίων, ὅπως τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Ἁγ. Φλαβιανοῦ τοῦ Ὁμολογητοῦ καὶ Ἁγ. Ταρασίου, Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ καὶ Ἁγ. Μάρκου Εὐγενικοῦ, γιὰ παράδειγμα, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τῆς Δ' καὶ τῆς Ζ' Οἰκουμενικῶν Συνόδων, οἱ ὁποῖες ἀνέτρεψαν τὶς ἀποφάσεις τῶν ψευδοσυνόδων Ἐφέσου καὶ Ἱερείας.

δ) Εἶναι ἀναγκαῖο νὰ ἐπισημάνουμε στὸν κ. Σωτηρόπουλο καὶ σὲ ὅσους ὁμοφρόνους μὲ αὐτὸν τοὺς ἀρέσει κατὰ καιροὺς νὰ ἀναφέρονται ἐσφαλμένως στὸν Ἁγ. Πορφύριο γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὶς οἰκουμενιστικὲς τοὺς συμπάθειες: **ὁ Ἅγιος δὲν ἦταν οἰκουμενιστὴς καὶ δὲν σᾶς ὑποστηρίζει στὴν περιφρόνηση τῆς Πίστης τῶν Πατέρων μας καὶ τῶν Ἁγίων Κανόνων!** Ὅπως ἡ ἀνωτέρω ἀναφορὰ τοῦ κ. Σωτηρόπουλου, ἔτσι καὶ πολλὲς ἄλλες ἔχουν παρουσιασθεῖ ὅτι τάχα ὑποστηρίζουν τὴν οἰκουμενιστικὴ ὁδὸ καὶ μεθοδολογία, πάντα ὅμως παρεξηγώντας καὶ διαστρέφοντας τὴν ἐννοια τῶν λέξεων τοῦ Ἁγίου. Δὲν ἔγραψαν ὅλοι οἱ ἅγιοι θεολογικοὺς λόγους οὔτε μίλησαν μὲ παρρησία κατὰ τῆς αἴρεσης καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀντιχριστοῦ ποὺ βρῖσκεται πίσω τῆς, ἀλλὰ ὅλων τῶν Ἁγίων ἢ ζωῆ, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ἁγίου Πορφυρίου, ὄντας μέσα στὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἦταν μία ζωντανὴ μαρτυρία ὅτι ἡ **Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι τὸ μοναδικὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἢ συνέχεια τῆς Ἐνσαρκώσεώς Του καὶ ὄχι μέλος ἢ ἐν κοινωνία σὲ ἓνα οἰκουμενικὸ «ἔργο ἐν ἐξελίξει».** Γι' αὐτὸ παρακαλοῦμε **σταματήστε νὰ παραχαράσσετε καὶ νὰ διαστρεβλώνετε τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν**

τὴν πλάνη μίας «ἐκκλησίας χωρισμένης ἐν χρόνῳ», κατὰ τὴν ἐκκλησιολογικῶς ἀπαράδεκτη ἀναφορά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου.¹⁶

8. Σήμερα, ἓνα χρόνο μετὰ τὴ σύγκλιση τῆς λεγομένης «Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου» – ἀλήθεια, κανένας δὲν θυμήθηκε τὴν ... ἐπέτειο, μόνο ἐμεῖς (!) – ἀποτιμώντας τὴν δὲν μποροῦμε νὰ μὴ διαπιστώσουμε μὲ εἰλικρινή θλίψη:

- Προετοιμαζόταν ἐπὶ 60 χρόνια ὡς «Πανορθόδοξη», ἀλλὰ δὲν ἐκπροσωπήθηκε σ' αὐτὴ οὔτε τὸ 60% τῶν Ὁρθοδόξων!
- Χαρακτηρίστηκε ὡς «Πανορθόδοξη», ἀλλὰ δὲν τὴν ἔχει ἀποδεχθεῖ ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ἄνω τοῦ 60% τῶν Ὁρθοδόξων, ὅπως αὐτὴ ἔχει ἐκφραστεῖ ἀρμοδίως καὶ κανονικῶς μέσω τῶν Συνόδων τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν!
- Ἡ θεολογικὴ τῆς παραγωγή ἀμφισβητεῖται ἔντονα ἀπὸ ἐπισκόπους καὶ τοπικὲς Ἐκκλησίες, ἀκόμα καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ συμμετεῖχαν.
Καὶ πῶς νὰ μὴν ἀμφισβητηθεῖ ὅταν:
 - ο Ἀποδέχθηκε τὸν Οἰκουμενισμό, τὸν ὁποῖον ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ σύγχρονοι Ἅγιοι ἔχουν καταδικάσει! Ὁ πνευματοφόρος π. Ἐφραίμ Κατουνακιώτης ἔχει δηλώσει ὅτι κατόπιν πολλῆς προσευχῆς ὁ Θεὸς τοῦ ἀποκάλυψε ὅτι ὁ Οἰκουμενισμὸς κυριαρχεῖται ἀπὸ πονηρὰ πνεύματα¹⁷. Αὐτὸ τὸ Κίνημα ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης τὸ ἀποδέχθηκε...
 - ο Ἀπεφάνθη ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία «ἐκτιμᾷ θετικῶς» τὰ κακόδοξα κείμενα τοῦ ΠΣΕ!¹⁸
- Ἄντι νὰ γίνεῖ ἀφορμὴ γιὰ σφυρηλάτηση τῆς διορθόδοξου ἐνότητας, ἔγινε αἰτία, λόγῳ τῶν μεθοδεύσεων ποὺ χρησιμοποίησαν οἱ ἀρμόδιοι, νὰ προκληθοῦν δυσθεράπευτες πληγές στό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.
- Συνεκλήθη γιὰ νὰ ἐκφράσει τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τοὺς ἔξω, ἀλλὰ διασάλπισε *urbi et orbi* τὰ ἐνδοορθόδοξα προβλήματα.
- Στόχευσε νὰ ἐξυψώσει τὸ κύρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ἀλλὰ τὸ ὑποτίμησε – δυστυχῶς γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο!
- Δημιούργησε σοβαρότατα προβλήματα ἀμφισβήτησης τῆς θεολογικῆς καὶ ποιμαντικῆς ὑπευθυνότητας τῶν ἐπισκόπων, μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν.
- Δὲν κατόρθωσε νὰ καλύψει οὔτε μία θεολογικὴ ἢ ποιμαντικὴ ἀνάγκη¹⁹. Ὑποστηρίχθηκε ἀνερευθριάστως ὅτι «ἡ Σύνοδος ἔπρεπε νὰ γίνεῖ γιὰ νὰ ... γίνεῖ!»
- Δὲν μποροῦμε νὰ μὴ διαπιστώσουμε μὲ θλίψη ὅτι ἀπὸ τὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης ὁ **μεγάλος χαμένος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Συνοδικὸς Θεσμός!**

¹⁶ Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἀναφέρθηκε ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος στὴν «Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία», στὴν ὁμιλία του στὸν Πανάγιο Τάφο στὴν Ἱερουσαλὴμ τὸ 2014. Βλέπε τὴν ὁμιλία μας (ὑποσημείωση 2), ὅπου ἀναλύουμε λεπτομερῶς τὴν ἐσφαλμένη νέα ἐκκλησιολογία ποὺ προωθεῖ ὁ Πατριάρχης - ἀνάλυση στὴν ὁποία ὁ κ. Σωτηρόπουλος ἀπέφυγε νὰ ἀπαντήσει.

¹⁷ Ἀναλυτικότερα βλ. ἄρθρο π. Αναστ. Γκοτσοπούλου, «Ὁ οἰκουμενισμὸς, τὰ ἀκάθαρτα Πνεύματα καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης» (28.9.16), στό <http://www.impantokratoros.gr/43815419.el.aspx>

¹⁸ Ἀναλυτικότερα βλ. ἄρθρο π. Αναστ. Γκοτσοπούλου, «Ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης καὶ τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν (ΠΣΕ)» (28.9.16), στό <http://www.impantokratoros.gr/F99804D6.el.aspx>

¹⁹ Ἡ ἀποτυχία τῆς Συνόδου γιὰ τὰ σοβαρὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας καταδεικνύεται μὲ περισσὴ τραγικότητα στὶς διορθώσεις τῶν τίτλων τῶν ἐπισκοπικῶν περιφερειῶν στὶς ὑπογραφές τῶν κειμένων (ἰδιαίτερα στὶς ἀντιπροσωπεῖες Σερβίας καὶ Ρουμανίας, βλ. σελ. 14-15 τοῦ Παραρτήματος Α'). Δὲν κατόρθωσαν στὴν «Πανορθόδοξη» οὔτε στὶς ὀνομασίες τῶν ἐπισκόπων τῆς «Διασπορᾶς» νὰ συμφωνήσουν καὶ ἡ Διορθόδοξη Γραμματεία ἔγραφε καὶ οἱ ἐπίσκοποι διόρθωναν τοὺς τίτλους τους... Τραγικό!

9. Τελικά: ΑΡΝΗΘΗΚΑΝ ΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΟΥΝ ὡς Αγία και Μεγάλη Πανορθόδοξο Σύνοδο:

i. Το **Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας** στήν ἀπόφαση τῆς 27.6.16 ἀναφέρει: «Θεωρεῖ τήν Συνάντηση τῆς Κρήτης ὡς μία προκαταρκτική Συνέλευση τῆς Πανορθόδοξου Μεγάλης Συνόδου. Ἀρνεῖται τήν ἀπόδοση τοῦ συνοδικοῦ χαρακτήρα σέ ὅποιανδήποτε ὀρθόδοξη συνέλευση, στήν ὁποία δέν συμμετέχουν ὅλες οἱ Ὀρθόδοξες Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες... Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας, ἐπομένως, ἀρνεῖται τήν ὀνομασία τῆς Συνελεύσεως τῆς Κρήτης ὡς "Μεγάλης και Πανορθόδοξου Συνόδου" ἢ "Μεγάλης και Αγίας Συνόδου". Ὅλες οἱ ἀποφάσεις, ἀλλά και ὅλα ὅσα ἐκδόθηκαν ἀπό τή Συνέλευση τῆς Κρήτης δέν δεσμεύουν κατὰ ὅποιονδήποτε τρόπο τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας»!

ii. Το **Πατριαρχεῖο Ρωσίας** (Ἀπόφαση Ἰ. Συνόδου 15.7.16) «ἡ γενομένη στήν Κρήτη Σύνοδος εἶναι ἀδύνατο νὰ θεωρεῖται Πανορθόδοξη οὔτε τὰ ἐγγραφα τὰ ὁποία ἐνέκρινε ἀποτελοῦν ἔκφραση τῆς πανορθόδοξου ὁμοφωνίας». Ἐπιφυλάσσεται γιά τὸ θεολογικὸ σχολιασμὸ τῶν ἀποφάσεων τῆς Κρήτης. Ἡ Σύνοδος χαρακτηρίζεται «*forum 10 Ἐκκλησιῶν*»!

iii. Το **Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας**, στήν συνοδική ἀπόφαση τῆς 15.11.16 ἀναφέρει: «Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνοψίζει τήν ἀπόφασή της ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης δέν εἶναι οὔτε Μεγάλη, οὔτε Πανορθόδοξη:

1. Λόγω τῆς μὴ συμμετοχῆς σέ αὐτήν μίας σειρᾶς Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἐξαιτίας ὀργανωτικῶν και θεολογικῶν λαθῶν πού ὑπῆρξαν κατὰ τήν προετοιμασία της.

2. Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν κειμένων πού ἐγκρίθηκαν ἀπὸ τή Σύνοδο τῆς Κρήτης ὀδηγεῖ στοὺς συμπεράσματα ὅτι κάποια ἀπὸ αὐτὰ περιέχουν θέσεις ἀντίθετες μὲ τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, τὴ δογματικὴ και κανονικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, τὸ πνεῦμα και τὸ γράμμα τῶν Οἰκουμενικῶν και Τοπικῶν Συνόδων.

3. Αἰταιεῖται περαιτέρω θεολογικὴ συζήτηση και ἐπεξεργασία τῶν κειμένων ὥστε νὰ διορθωθοῦν ἢ νὰ ἀντικατασταθοῦν μὲ νέα πού θὰ εἶναι σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα και τήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας».

iv. Το **Πατριαρχεῖο Γεωργίας** μὲ αἰτιολογημένη ἀπόφαση τῆς Ἰ. Συνόδου (10.6.16)²⁰ δέν συμμετεῖχε λόγω ἔντονης διαφωνίας μὲ τὰ προσυνοδικὰ κείμενα περὶ Γάμου, Ἀποστολῆ τῆς Ἐκκλησίας, και κυρίως Σχέσεις μὲ ἑτεροδόξους.

v. Ἀκόμα και τὸ **Πατριαρχεῖο Ρουμανίας**, πού συμμετεῖχε στή Σύνοδο, ἀπεφάνθη ὅτι: «τὰ ἐγγραφα μποροῦν νὰ ἐξηγηθοῦν, νὰ διαφοροποιηθοῦν ἐν μέρει ἢ νὰ ἀναπτυχθοῦν ἀπὸ μία μελλοντικὴ Αγία και Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας. Ὡστόσο ἡ ἐρμηνεία τους και ἡ σύνταξη νέων συνοδικῶν ἐγγράφων γιά διάφορα θέματα δέν θὰ πρέπει, νὰ γίνεῖ κάτω ἀπὸ τήν πίεση τοῦ χρόνου, ἀλλά οὔτε ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τῆς πανορθόδοξης συναίνεσης, ἀλλιῶς θὰ πρέπει νὰ ἀναβληθεῖ και νὰ τελειοποιηθεῖ μέχρι νὰ ἐπιτευχθεῖ συναίνεση».

vi. Ἡ **Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος** (Σύνοδος Ἱεραρχίας 24.11.16). Ὁ εἰσηγητῆς στήν Ἱεραρχία πρότεινε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος «νὰ ἀναθέσει σέ ἀρμοδιαν ἢ και σέ εἰδικὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν τήν σέ βάθος μελέτην και θεολογικὴν ἀποτίμησιν τῶν ἐκκλησιολογικῶς και θεολογικῶς τεκμηριωμένων κειμένων πού ἔχουν ἤδη γραφεῖ και ἐμπεριέχουν εἴτε θετικὲς ἢ και ἐπιφυλακτικὲς θέσεις γιά τις ἀποφάσεις τῆς Αγίας και

²⁰ Βλ. http://www.romfea.gr/images/apofaseis_georgia.pdf

Μεγάλης Συνόδου. Ὀφείλομεν, ὡς ὑπεύθυνοι καὶ φιλόστοργοι Ποιμένες, μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ ποιμαντικῆς εὐαισθησίας νὰ ἀκούωμεν ὅλες τὶς σοβαρὲς καὶ ἐποικοδομητικὲς θέσεις. Τὸ καταστάλαγμα αὐτῆς τῆς μελέτης, πὺν θεωρῶ ὅτι ἐκφράζει δυνατὰ ἕνα Συνοδικὸν ἦθος καὶ ποιότητα, μπορεῖ νὰ βοηθήσει, καταλλήλως ἀξιοποιούμενον, οὐσιαστικῶς καὶ τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν μας καὶ τὴν Πανορθοδοξίαν συνολικῶς»

vii. Ἀκόμα καὶ **πολλοὶ Ἀρχιερεῖς πὺν συμμετεῖχαν** τὴν ἀμφισβητοῦν: Ὁ ἐπίσκοπος Μπάτσкас (Σερβίας) Εἰρηναῖος (Μπούλοβιτς): «Περὶ τῆς νεωστὶ θριαμβευτικῶς μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ πάντα πειστικῶς ληξάσης ἐν Κολυμπαρίῳ Κρήτης “Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου” τῆς καθ’ ἡμᾶς Ἐκκλησίας, ἤδη μὴ ἀναγνωριζομένης ὡς τοιαύτης ὑπὸ τῶν ἀπουσιασασῶν Ἐκκλησιῶν, χαρακτηριζομένης μάλιστα ὑπ’ αὐτῶν ὡς “συνελεύσεως ἐν Κρήτῃ”, ὑπ’ ἀμφισβήτησιν τιθεμένης καὶ ὑπὸ πλείστων συμμετασχόντων ἐν αὐτῇ ὀρθοδόξων ἀρχιερέων»!

Δὲν ὑπάρχει προηγούμενο, ἀγαπητοί, Ὁρθοδόξου Συνόδου πὺν νὰ ἀμφισβητεῖται τόσο ἔντονα ἀπὸ τόσες Τοπικὲς Ἐκκλησίες. Ἄν θέλουμε νὰ εἶμαστε στοιχειωδῶς σοβαροὶ θὰ πρέπει νὰ σταματήσει τὸ “παραμῦθι” περὶ «πανορθόδοξο» Συνόδου!

Διερωτώμεθα, λοιπὸν, μαζὶ μὲ τὸν Ἁγ. Ταράσιο (Ζ’ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος) προσαρμόζοντας τὸ λόγο του γιὰ τὴ Ληστρικὴ Σύνοδο τῆς Ἱερείας στὴ σημερινὴ πραγματικότητα τῆς τάχα καὶ Πανορθόδοξο: *«πῶς δ’ αὖ ἁγία καὶ μεγάλη ἦν οὐτε ἐδέξαντο, οὐτε συνεφώνησαν οἱ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν πρόεδροι, ἀλλ’ ἀναθέματι ταύτην παρέπεμψαν; Οὐκ ἔσχεν ... συμφρονοῦντας αὐτῇ τοὺς πατριάρχας τῆς Ἑω, Ἀντιοχείας, Ρωσίας, Βουλγαρίας καὶ τῆς Γεωργίας, ἢ τοὺς σὺν αὐτοῖς μύστας καὶ Ἀρχιερεῖς»!*

10. Ὅμως δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε, ἀγαπητοί, ὅτι Κύριος, Ἀρχηγὸς καὶ Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς μας καὶ τὸ Ἁγ. Πνεῦμα τὴν ὀδηγεῖ · καὶ τὴν ὀδηγεῖ, μάλιστα, «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν». Ἔτσι, τὶς ἀνθρώπινες πονηρὲς μεθοδεύσεις πὺν ἐπὶ δεκαετίες κάποιοι μετέρχονταν γιὰ νὰ προωθήσουν τὰ σχέδιά τους μὲσω τῆς Πανορθόδοξο, ἦρθε ὁ Χριστὸς καὶ τὴν τελευταία στιγμή τὶς τίναξε στὸν ἀέρα!

Καὶ ὄχι μόνο αὐτό: Ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης εἶχε δύο θετικὰ στοιχεῖα πὺν ἀναδείχθηκαν:

1. Ξυπνήσαμε οἱ Ὁρθόδοξοι! Ἄπλοὶ πιστοί, μοναχοί, κληρικοὶ ἀκόμα καὶ Σύνοδοι Ἐκκλησιῶν ἀσχολήθηκαν, ἐνδιαφέρθηκαν, ἀνησύχησαν, ἔλαβαν οὐσιαστικὲς ἀποφάσεις. Κατάλαβαν τὶς μεθοδεύσεις κατὰ τῆς πίστεως, ἀντιστάθηκαν καὶ κατόρθωσαν ἐν πολλοῖς νὰ ματαιώσουν τὰ ἄνομα σχέδια.

Ἐνδεικτικὸ: τὴν Ἡμερίδα τῶν πέντε Ἰ. Μητροπόλεων πὺν διοργανώθηκε στὸν Πειραιᾶ (23.3.16) τὴν παρακολούθησαν ἄνθρωποι σὲ ὀλόκληρη τὴν ὑφήλιο (**περισσότεροι ἀπὸ 100.000 ἄνθρωποι μὲσω τοῦ intv.gr**, ἐνῶ εἶναι ἀπροσδιόριστος ὁ ἀριθμὸς μὲσω youtube καὶ ἄλλων ἱστοσελίδων καὶ ἱστολογίων, χιλιάδες τὰ views στὰ ἀναρτηθέντα κείμενα σὲ ἑκατοντάδες ἱστοσελίδες καὶ ἱστολόγια καὶ ἢ μετάφρασή τους σὲ πολλὲς γλῶσσες).

Αὐτὸ καὶ μόνο καταδεικνύει τὴν ἀνησυχία καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο.

2. Η Σύνοδος τῆς Κρήτης ἔγινε ἀφορμὴ γιὰ μίαν οὐσιαστικὴν διορθόδοξον ἐπικοινωνίαν. Δὲν ὑπάρχει τέτοιο προηγούμενον· με ἀπλότητα καὶ εὐλικρίνεια, χωρὶς μεθοδεύσεις, μηχανισμούς, στήριξης καὶ managers κάποια πρόσωπα ξεπέρασαν τὰ ὅρια τῶν τοπικῶν τους Ἐκκλησιῶν καὶ ἀναδείχθηκαν σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο φορεῖς μέσῳ τῶν ὁποίων ἡ πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ἐκφράστηκε. Αναφερόμαστε σὲ τρία πρόσωπα: τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεο, τὸν πρωτοπρεσβύτερο Θεόδωρο Ζήση, Ὁμότιμο Καθηγητὴ τῆς Πατρολογίας καὶ τὸν Καθηγητὴ τῆς Δογματικῆς κ. Δημ. Τσελλεγγίδη. Ὁ καθένας ἀπὸ τὴν ἰδιαίτην θέσιν ἀπὸ τὴν ὁποία διακονεῖ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, με τὸ δικό του τρόπο, με τὸ δικό του ὕψος, ἀλλ' ὅμως με ἑνιαῖο ἐκκλησιαστικὸ ἦθος, ἀγάπη γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας καὶ με τεκμηριωμένο στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση λόγο κατέθεσαν τὴ θεολογικὴ συμβολὴ τους. Εἶναι συγκινητικὸ καὶ συνάμα συγκλονιστικὸ, γιατί θυμίζει παλαιότερες κρίσιμες στιγμὲς τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ Θεὸς αὐτοὺς κυρίως ἐπέλεξε αὐτὴ τὴν πολὺ κρίσιμη στιγμὴ νὰ σηκώσουν τὸ βάρος τῆς υπεράσπισης τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ καὶ τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο με σημαντικὸ προσωπικὸ κόστος.

Ἔτσι, τὰ κείμενά τους θεμελιωμένα στὴν πατερικὴ καὶ συνοδικὴ ὀρθόδοξον παράδοση καὶ στὴν ἀγιοπνευματικὴ ἐμπειρία τῶν συγχρόνων ἀγίων, ξεπέρασαν τὰ ὅρια τῆς ἑλληνόφωνης Ὁρθοδοξίας, μεταφράστηκαν καὶ ἀξιοποιήθηκαν σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο καὶ ἀποτέλεσαν τὴ βάση τοῦ διορθόδοξου προβληματισμοῦ ἀκόμα καὶ γιὰ Συνόδους Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ Πατριαρχείων.

Ἡ «Σύνοδος», λοιπόν, βοήθησε στὴν ἐπικοινωνίαν, τὴ συνεργασία καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων μεταξύ τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο. Ἦταν μοναδικὸ στὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ τῶν τελευταίων πολλῶν δεκαετιῶν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἀνησυχία - «ἐν πολλοῖς δικαιολογημένη», ὅπως τὴν χαρακτήρισε ἡ Ἱεραρχία μας - τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο γιὰ ἓνα ἐκκλησιαστικὸ γεγονός!

Αὐτὸ φανερῶνει ἢ μᾶλλον ἐπιβεβαιώνει καὶ τὴ διαχρονικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία, τὴν ὁποία ἐξέφρασαν οἱ Πατριάρχες τῆς Ανατολῆς στὴν περίφημη διακήρυξή τους: «Παρ' ἡμῖν οὔτε Πατριάρχαι οὔτε Σύνοδοι ἐδυνήθησαν ποτὲ εἰσαγαγεῖν νέα, διότι ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς θρησκείας ἐστὶν αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἦτοι αὐτὸς ὁ λαός, ὅστις ἐθέλει τὸ θρήσκευμα αὐτοῦ αἰωνίως ἀμετάβλητον καὶ ὁμοειδὲς τῷ τῶν Πατέρων αὐτοῦ».

Αὐτὸς «ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς θρησκείας ... ἦτοι αὐτὸς ὁ λαός», δηλαδή, κληρικοί, μοναχοὶ καὶ λαϊκοί, καλούμαστε νὰ συμβάλλουμε ἀναλόγως τοῦ χαρίσματος, τῆς θέσεως καὶ τῆς διακονίας ἑνὸς ἐκάστου στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, στὴ διόρθωσιν τῶν πολλῶν ἡμαρτημένων τῆς Κρήτης ἔχοντας τὴ βεβαιότητα, ὅτι στό τέλος ἡ Ἀλήθεια θὰ λάμψει, διότι ἡ Ἀλήθεια εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μας.

Σ' Αὐτὸν ἀνήκει ἡ δόξα, τὸ κράτος, ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν

21 . 6 . 2016

Πρωτοπρεσβύτεροι π. Πέτρος Χιρς
π. Ἀναστάσιος Γκοτσόπουλος

τήν ανωτάτην αὐθεντίαν ἐπὶ θεμάτων πίστεως καὶ κανονικῶν διατάξεων (κανῶν 6 τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

23. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει κοινήν τὴν συνείδησιν περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ διαχριστιανικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου, διό καὶ κρίνει ἀναγκαῖον νὰ συνοδεύηται οὗτος πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ μαρτυρίας διὰ πράξεων ἀμοιβαίας κατανοήσεως καὶ ἀγάπης, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν τὴν «ἀνεκλάλητον χαρὰν» τοῦ Εὐαγγελίου (Α' Πέτρ. 1, 8), ἀποκλειομένης πάσης πράξεως προσηλυτισμοῦ, οὐνίας ἢ ἄλλης προκλητικῆς ἐνεργείας ὁμολογιακοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτό, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ σημαντικόν ὅπως ὅλοι οἱ Χριστιανοί, ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῶν κοινῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ Εὐαγγελίου, προσπαθῆσωμεν νὰ δώσωμεν εἰς τὰ ἀκανθώδη προβλήματα τοῦ συγχρόνου κόσμου, μίαν ὀλοπρόθυμον καὶ ἀλληλέγγυον ἀπάντησιν, βασιζομένην εἰς τὸ πρότυπον τοῦ ἐν Χριστῷ καινοῦ ἀνθρώπου.

24. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει συνείδησιν τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ κίνησις πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν λαμβάνει νέας μορφάς, ἵνα ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς νέας συνθήκας καὶ ἀντιμεταπίση τὰς νέας προκλήσεις τοῦ συγχρόνου κόσμου. Εἶναι ἀπαραίτητος ἡ συνέχισις τῆς μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν διηρημένον χριστιανικόν κόσμον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως καὶ πίστεώς της.

Δεόμεθα ὅπως οἱ Χριστιανοί ἐργασθῶσιν ἀπὸ κοινού, ὥστε νὰ ἀποβῇ ἐγγύς ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ Κύριος θά ἐκπληρώσῃ τὴν ἐλπίδα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ «γενήσεται μία ποίμνη, εἰς ποιμήν» (Ἰω. 10, 16).

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, Πρόεδρος

† ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόδωρος

† ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος

† ὁ Σερβίας Εἰρηναῖος

† ὁ Ρουμανίας Δανιήλ

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως
Βαρθολομαῖος
† ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόδωρος
† ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος
καθ. Θεοφ. Κρημαί
Daniel al României

4

ΕΚΧΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

- † ὁ Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου Χρυσόστομος † ὁ Κίπρος Χρυσόστομος
- † ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἰερώνυμος † Ἀθηνῶν Ἰερώνυμος
- † ὁ Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας Σάββας † Κυβριλίτο. Σάββας
- † ὁ Τρόνων καὶ πάσης Ἀλβανίας Αναστάσιος † Τροστον. Ἰ. Τζαζα
- † ὁ Πρέσοβ καὶ πάσης Τσεχίας καὶ Σλοβακίας Ραστιλάβ † Πρέσοβ καὶ Σλοβακίαν
Ραστιλάβ
- Ἀντιπροσωπεῖα Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
- † ὁ Καρελίας καὶ πάσης Φιλανδίας Λέων † Καρελίας καὶ Φιλανδίας
Λέων
- † ὁ Ταλλίνης καὶ πάσης Ἑσθονίας Στέφανος † Ταλλίνα καὶ Ἑσθονίας
Στέφανος
- † ὁ Γέρον Περγάμου Ἰωάννης † Περγάμου Ἰωάννης
- † ὁ Γέρον Ἀμερικής Δημήτριος † Ἀμερικής Δημήτριος
- † ὁ Γερμανίας Αὐγουστίνος † Γερμανίας Αὐγουστίνος
- † ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος † Κρήτης Εἰρηναῖος
- † ὁ Ντένβεργ Ἡσαΐας † ὁ Ντένβεργ Ἡσαΐας

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

† ὁ Ἀτλάντας Ἀλέξιος	† ὁ Ἀτλάντας Ἀλέξιος
† ὁ Πριγκηποννήσων Ἰάκωβος	† ὁ Πριγκηποννήσων Ἰάκωβος
† ὁ Προικονήσου Ἰωσήφ	† ὁ Προικονήσου Ἰωσήφ
† ὁ Φιλαδελφείας Μελίτων	† ὁ Φιλαδελφείας Μελίτων
† ὁ Γαλλίας Ἐμμανουήλ	† ὁ Γαλλίας Ἐμμανουήλ
† ὁ Δαρδανελλίων Νικήτας	† ὁ Δαρδανελλίων Νικήτας
† ὁ Νητρῶϊτ Νικόλαος	† ὁ Νητρῶϊτ Νικόλαος
† ὁ Ἁγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος	† ὁ Ἁγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος
† ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου Ἀμφιλόχιος	† ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου Ἀμφιλόχιος
† ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος	† ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος
† ὁ Σηλυβρίας Μάξιμος	† ὁ Σηλυβρίας Μάξιμος
† ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀμφιλόχιος	† ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀμφιλόχιος
† ὁ Διοκλείας Κάλλιστος	† ὁ Διοκλείας Κάλλιστος

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

† ὁ Τεραπόλεως Αντώνιος, ἐπί κεφαλῆς τῶν Οὐκρανῶν
Ορθοδόξων ἐν ἩΠΑ

+ Antonios

† ὁ Τελμησοῦ Ἰώβ

+ Τελμησοῦ Ἰώβ

† ὁ Χαριουπόλεως Ἰωάννης, ἐπί κεφαλῆς τῆς
Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας τῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ
Ορθοδόξων Παρουκίων Ρωσικῆς Παραδόσεως

+ Jean de Charoufols

† ὁ Νύσσης Γεργόριος, ἐπί κεφαλῆς τῶν
Καρπαθορρώσων Ορθοδόξων ἐν ἩΠΑ

+ Bishop Gregory of Nysa

Ἀντιπροσωπεῖα Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας

† ὁ Γέρον Λεοντοπόλεως Γαβριήλ

+ Γέρον Λεοντοπόλεως Γαβριήλ

† ὁ Ναϊρόμπι Μακάριος

+ Naïrombi Makarios

† ὁ Καμπάλας Ἰωνᾶς

† ὁ Ζιμπάμπουε καὶ Ἀγκόλας Σεραφεῖμ

† ὁ Νιγηρίας Ἀλέξανδρος

+ Νιγηρίας Ἀλέξανδρος

† ὁ Τριπόλεως Θεοφύλακτος

+ Τριπόλεως Θεοφύλακτος

† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

+ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

† ό Κυρήνης Αθανάσιος	† ό Κυρήνης Αθανάσιος
† ό Καρθαγένης Αλέξιος	† ό Καρθαγένης Αλέξιος
† ό Μουάνζας Τερώνυμος	† ό Μουάνζας Τερώνυμος
† ό Γουίνεας Γεώργιος	† ό Γουίνεας Γεώργιος
† ό Έρμουπόλεως Νικόλαος	† ό Έρμουπόλεως Νικόλαος
† ό Ειρηνοπόλεως Δημήτριος	† ό Ειρηνοπόλεως Δημήτριος
† ό Ιωαννουπόλεως και Πρετορίας Δαμασκηνός	† ό Ιωαννουπόλεως και Πρετορίας Δαμασκηνός
† ό Άκκρας Νάρκισσος	† ό Άκκρας Νάρκισσος
† ό Πτολεμαΐδος Έμμανουήλ	† ό Πτολεμαΐδος Έμμανουήλ
† ό Καμερούν Γρηγόριος	† ό Καμερούν Γρηγόριος
† ό Μέμφιδος Νικόδημος	† ό Μέμφιδος Νικόδημος
† ό Κατάγκας Μελέτιος	† ό Κατάγκας Μελέτιος
† ό Μπραζαβίλ και Γκαμπόν Παντελεήμων	† ό Μπραζαβίλ και Γκαμπόν Παντελεήμων
† ό Μπουρούντι και Ρουάντας Ιννοκέντιος	† ό Μπουρούντι και Ρουάντας Ιννοκέντιος

ΣΧΕΔΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

† ὁ Μοζαμβίκης Χρυσόστομος

† Νοβελίου Χαρόσιτου

† ὁ Νιέρι καὶ Ὅρους Κένυας Νεόφυτος

† Νεόφυτου

Ἀντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ἱερουσολύμων

† ὁ Φιλαδέλφειας Βενέδικτος

† Φιλαδέλφειας Βενέδικτου

† ὁ Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχος

† Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχου

† ὁ Ἰορδάνου Θεοφύλακτος

† Ἰορδάνου Θεοφύλακτου

† ὁ Ἀνθρόνως Νεκτάριος

† Ἀνθρόνως Νεκταρίου

† ὁ Πέλλης Φιλούμενος

† Πέλλης Φιλούμενου

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Σερβίας

† ὁ Αἰθίως καὶ Σκοπίων Ἰωάννης

† Αἰθίως καὶ Σκοπίων Ἰωάννη

† ὁ Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος

† ὁ Ζάγκρεμπ καὶ Λιουμπλιάνας Πορφύριος

† ὁ Σερβίου Βασίλειος

† ὁ Βουδιμίου Λουκιανός

ΕΠΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

† ό Νέας Γκρατσάνιτσας Λογγίνος

† ό Μπάτσκας Ειρηναίος

† ό Σβορνικίου καί Τούζλας Χρυσόστομος

† ό Ζίτσης Ιουστίνος

† ό Βρανίων Παχώμιος

† ό Σουμαδίας Ιωάννης

† ό Μπρανιτσέβου Ιγνάτιος

† ό Δαλματίας Φώτιος

† ό Μπίχατς καί Πέτροβατς Αθανάσιος

† ό Νίκσιτς καί Βουδίμλιε Ιωαννίκιος

† ό Ζαχουμίου καί Έρζεγοβίνης Γρηγόριος

† ό Βαλιέβου Μιλούτιν

† ό έν Δυτική Αμερική Μάξιμος

† ό έν Αύστραλία καί Νέα Ζηλανδία Ειρηναίος

επι. Αναστασιου Λουτζι

επι. Ζηλ Ζαχουμίου

επι. Μακαριου

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

† ο Κρούσεβατς Δαυίδ

† ο Σλαυονίας Ιωάννης

† ο ~~Αυστριακός~~ Αυστριακός και Έλβετίας Ανδρέας

† ο Φραγκφούρτης και ^{Γαλλίας} Γερμανίας Σέργιος

† ο Τιμοκίου Τλαρίων

† Ανδρέας
 [Handwritten signature]

Αντιπροσώπεια Εκκλησίας Ρουμανίας

† ο Ιασίου και Μολδαβίας και Μπουκοβίνης Θεοφάνης

† Theodor MMB

† ο Σιμπίου και Τρανσυλβανίας Λαυρέντιος

† Laurentiu MA

† ο Βάντς Φελεάκ και Κλούζ και Κλούζ, Άλμπας, Κρισάνας και Μαραμούρες Ανδρέας

f Andrei

† ο Κραϊόβας και Ολτενίας Εισηναίος

† Eusebiu

† ο Τιμισσάρας και Βανάτου Ιωάννης

† Iosel

† ο ~~Δυτική~~ Δυτική και Νοτιώ Ευρώπη Ιωσήφ

† Josif, el European Occidentale
 de Meridionale

† ο ~~Γερμανία~~ Γερμανία και Κεντρική Ευρώπη Σεραφέιμ

† Serafim

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΕΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

† ό Τιργοβιστίου Νήφων	<u>† Νιζου αλ Βαργουστει</u>
† ό Άλμπα Ιούλια Ειρηναίος	<u>† Ρινκίε</u>
† ό Ρώμαν και Μπακάου Ιωακείμ	<u>† Ιωακείμ αλ Β.</u>
† ό Κάτω Δουνάβεως Κασσιανός	<u>† Ιωακείμ αλ Β. αλ Βικαριού 1570</u>
† ό Άράντ Τιμόθεος	<u>† Βικαριού</u>
† ό έν Αμερική Νικόλαος	<u>† Νικόλαος αλ Β. αλ Βικαριού</u>
† ό Όράντσα Σωφρόνιος	<u>† Σ. Φρανκ αλ Οράντσα</u>
† ό Στρεχαΐας και Σεβερίνου Νικόδημος	<u>† Νικόδημος αλ Στρεχαΐας αλ Βικαριού</u>
† ό Τουλσέας Βησσαρίων	<u>† Βησσαρίων</u>
† ό Σαλάζης Πετρώνιος	<u>† Πετρώνιος αλ Σαλαζίου</u>
† ό αλ Ούγγαρία Σιλουανός	<u>† Σιλβαν, Επισκοπός Βουκουρεστίων Ορθόδοξος Ρωμαιο-Ουγγαρίων</u>
† ό αλ Ιταλία Σιλουανός	<u>† Σιλβαν, Επισκοπός Ορθόδοξων αλ Ιταλίας</u>
† ό αλ Ισπανία και Πορτογαλία Τιμόθεος	<u>† Τιμόθεος αλ Επισκοπός Ορθόδοξων αλ Ισπανίας</u>
† ό αλ Βορείω Ευρώπη Μακάριος	<u>† Μακάριος, Ορθόδοξος αλ Επισκοπός Ρωμαιο-Ουγγαρίων αλ Επισκοπός Ρωμαιο-Ουγγαρίων αλ Επισκοπός Ρωμαιο-Ουγγαρίων</u>

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

† ο Πλοεστίου Βαβλαάμ, Βοηθός παρά τῷ Πατριάρχῃ † Paulou Ploestoul

† ο Λοβιστέου Αιμιλιανός, Βοηθός παρά τῷ Αρχιεπισκόπῳ Ριμνικίου † Emilian Lovisteanu

† ο Βυσίνης Ἰωάννης Κασσιανός, Βοηθός παρά τῷ Αρχιεπισκόπῳ ἐν Ἀμερικῇ † Ioan Casian de Bina

Ἀντιπροσωπεῖα Ἐκκλησίας Κύπρου

† ο Πάφου Γεώργιος † George Pafos

† ο Κιτίου Χρυσόστομος † Chrysostom Kitiou

† ο Κυρηναίας Χρυσόστομος † Chrysostom Kyrenaias

† ο Λεμεσού Αθανάσιος † Athanasios Lemessos

† ο Μόρφου Νεόφυτος † Neofytos Morfos

† ο Κωνσταντίας - Αμμοχώστου Βασίλειος † Basilios Konstantias

† ο Κύκκου καί Τηλλυρίας Νικηφόρος † Nikiforos Kykkou

† ο Ταμάσου καί Ὀρεινῆς Ἡσαΐας † Hesaias Tamassou

† ο Τριμυθούντος καί Λευκάρων Βαρνάβας † Barnabas Trimythountos

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

† ο Καρπασίας Χριστόφορος	† Καρπασίας Χριστόφορος
† ο Αρσινόης Νεκτάριος	† Αρσινόη Νεκτάριος
† ο Αμαθούντος Νικόλαος	Α.Α. † ο Αμάριος Χρυσόστομος
† ο Λήδρας Έπιφάνιος	Β.Α. † ο Λήδρας Χρυσόστομος
† ο Χύτρων Λεόντιος	† ο Χύτρων Λεόντιος
† ο Νεαπόλεως Πορφύριος (μετ' επισημείωσης)	† ο Νεαπόλεως Πορφύριος
† ο Μεσαορίας Γρηγόριος	† ο Μεσαορίας Γρηγόριος
Αντιπροσωπεία Έκκλησίας Ελλάδος	
† ο Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου Προκόπιος	† ο Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου Προκόπιος
† ο Περιστερίου Χρυσόστομος	_____
† ο Ηλείας Γερμανός	† ο Ηλείας Γερμανός
† ο Μαντινείας και Κυνουρίας Αλέξανδρος	† ο Μαντινείας και Κυνουρίας Αλέξανδρος
† ο Αρτης Ιγνάτιος	† ο Αρτης Ιγνάτιος

ΣΧΕΔΙΕΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

- † ο Διδυμοτείχου, Ορεστιάδος και Σουφλίου Δαμασκηνός
- † ο Νικαίας Αλέξιος
- † ο Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Γερόθεος
- † ο Σάμου και Ικαρίας Ευσέβιος
- † ο Καστορίας Σεραφείμ
- † ο Δημητριάδος και Αλμυρού Ιγνάτιος
- † ο Κασσανδρείας Νικόδημος
- † ο Τόρας, Σπετσών και Αιγίνης Εφραίμ
- † ο Σερρών και Νιγηρίτης Θεολόγος
- † ο Σιδηροκάστρου Μακάριος
- † ο Αλεξανδρουπόλεως Ανθίμος
- † ο Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως Βαρνάβας
- † ο Μεσσηνίας Χρυσόστομος

† ο Κιόνημον, Ορεστιάδος και Σουφλίου
 Δαμασκηνός

† ο Μικαΐλ Αλέξιος

† ο Σάμου και Ικαρίας Ευσέβιος

† ο Καστορίας Σεραφείμ

† ο Δημητριάδος και Αλμυρού Ιγνάτιος

† ο Κασσανδρείας Νικόδημος

† ο Τόρας, Σπετσών και Αιγίνης Εφραίμ

† ο Σερρών και Νιγηρίτης Θεολόγος

† ο Σιδηροκάστρου Μακάριος

† ο Αλεξανδρουπόλεως Ανθίμος

† ο Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως Βαρνάβας

† ο Μεσσηνίας Χρυσόστομος

ΕΞΕΛΞΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

† ὁ Ιλίου, Αχαρνῶν καὶ Πετροπόλεως Ἀθηναγόρας

Γ. Δ. Αθηνῶν

† ὁ Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης Ἰωάννης

Σ. Ν. Λαγκαδῶν

† ὁ Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας Γαβριήλ

Γ. Ν. Νέας Ἰωνίας

† ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Χρυσόστομος

Χρυσόστομος

† ὁ Τερισσοῦ, Ἀγίου Ὀρους καὶ Ἀρδαμερίου Θεόκλητος

Θεόκλητος

Ἀντιπροσωπεΐα Ἐκκλησίας Πολωνίας

† ὁ Λούτζ καὶ Πόζναν Σίμων

+ abp Szymon

† ὁ Λούμπλιν καὶ Χέλμ Ἄβελ

+ abp Abel

† ὁ Μπιαλύστοκ καὶ Γκντάνσκ Ἰάκωβος

+ abp Jakub

† ὁ Σιεμιατίσε Γεώργιος

+ biskup Georgy

† ὁ Γκορλίσε Παῖσιος

+ biskup Pawel

Ἀντιπροσωπεΐα Ἐκκλησίας Ἀλβανίας

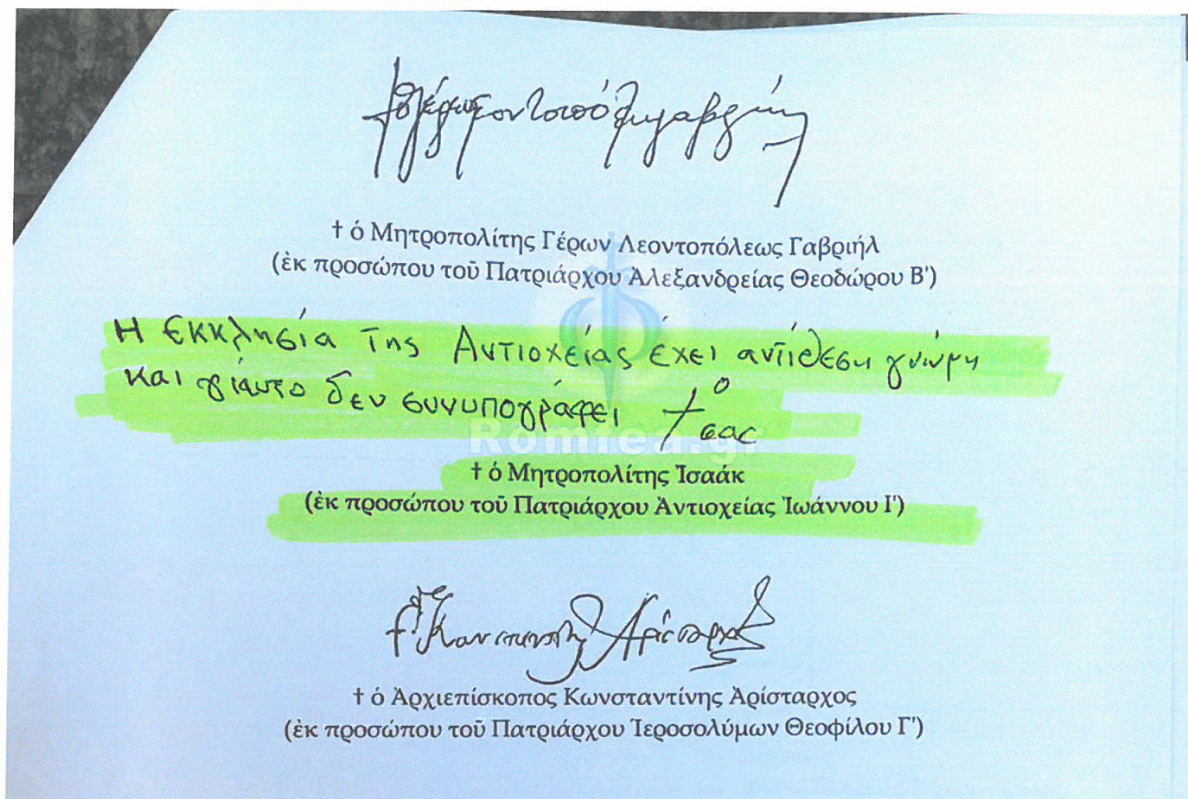
† ὁ Κορυτσᾶς Ἰωάννης

+ Joni i Korce

† ὁ Ἀργυροκάστρου Δημήτριος

Demetris

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

από τη ΡΟΜΦΑΙΑ

<http://www.romfea.gr/patriarxeia-ts/patriarxeio-antioxeias/8929-ntokoumento-i-antioxeia-pote-de-sumfonise-na-ginei-i-agia-sunodos>